

Dny otevřených ateliérů na jižní Moravě

27.–28. 9. 2025

Počátky umění

27.–28. 9. 2025

Dny otevřených ateliérů na jižní Moravě

Ateliéry budou otevřeny **v sobotu a v neděli**
od 10 do 17 hodin, pokud není uvedeno jinak.

Před návštěvou daného ateliéru doporučujeme ověřit si na **www.d-o-a.cz**, zda má v tuto chvíli skutečně otevřeno. Ne všechny ateliéry jsou návštěvníkům k dispozici po celé dva dny konání akce.

Vstup do ateliérů je zdarma.

V rámci DOA bude pořizována obrazová a zvuková dokumentace.

Na webu **www.d-o-a.cz** najdete veškeré aktuální informace k DOA 2025.

Vážení příznivci DOA,

ve dnech **27. a 28. září** se jižní Morava opět promění v otevřenou galerii. Již popatnácté veřejnosti zpřístupní své ateliéry umělci, umělkyně a kulturní instituce v oblasti umění, designu a uměleckých řemesel, a nabídnou tak jedinečný prostor pro neformální a inspirativní setkání. Pro letošní ročník jsme zvolili téma počátky umění. Věřím, že každý jsme ve svém životě někdy pocítili nezbytnost kontaktu s uměním, a možná ani není příliš odlišná od té, kterou kdysi dávno u jeskynního ohně vnímali naši předci.

Téma počátků umění se zároveň váže ke dvěma důležitým výročím. Tím prvním je sto let od nálezů sošky Věstonické venuše, nejstarší známé keramické sošky na světě. Další důležitá stovka je spojena s připomínkou narození vizuálního umělce Dalibora Chatrného. Jeho tvorba patřila k začátkům inovátorské konceptuální praxe v polovině šedesátých let a Brno pro změnu situuje na mapu soudobých střeoevropských dějin umění.

Slavnostní zahájení proběhne o týden dříve, **20. září**, v samotném srdci Moravského krasu. Podrobnosti k celodennímu programu naleznete na stránkách této brožury. Dopředu prozradím, že se v tento den můžete těšit na landartovou stezku propojující estetiku přírodních scenerií s uměleckými intervencemi současných umělců a umělekýň, uměleckou komentovanou prohlídku Kateřinské jeskyně nebo workshop broušení kamenů.

Mám velkou radost z toho, že jubilejní 15. ročník přilákal ke spolupráci tolik skvělých autorů a autorek, a doufám, že se v jejich ateliérech i letos budeme potkávat v atmosféře nadšeného objevování umělecké tvorby.

Mgr. František Lukl, MPA
náměstek hejtmana Jihomoravského kraje

Stezka milenců a jeskyně umělců zahájí DOA 2025

Hynek Skoták, Jana Písaříková

Nešlo to jinak! Počátky umění – letošní téma DOA – si přímo řeklo o to, abychom se vydali mimo město, do míst, kde to všechno začalo. Krápníkové jeskyně, hluboká údolí a divoké lesy Moravského krasu patří mezi zásadní archeologické lokality na našem území s bohatými důkazy o umělecké činnosti našich dávných předků. Zahájení DOA 20. září se tak stane jedinečnou příležitostí, jak tuto nádhernou přírodní lokalitu znovu propojit s uměním a spontánní tvořivostí. O tom, na co se můžete těšit, jsme si povídali s Janou Písaříkovou, kurátorkou DOA, a Hynekem Skotákem, vizuálním umělcem a předsedou spolku Káznice, z.s.

Proč zahajovat DOA v Moravském krasu?

JP: V rámci letošního tématu hledáme možná pojitka mezi současným a pravěkým uměním. Mezi ta hlavní patří vztah k přírodě, potřeba rituálu a schopnost umělecky se vyjádřit pomocí elementárních uměleckých

prostředků – jako je například vlastní hlas, pohyb nebo různé přírodní materiály, jimiž jsme schopni něco sdělovat. Bylo nám tak od začátku jasné, že hledáme jiný prostor, než je ten galerijní, takový, kde bychom mohli trochu experimentovat. A Moravský kras nás okouzlil svou přírodou i kulturní historií od pravěku až po současnost.

HS: Moravský kras je moje láska, vyrůstal jsem tady, jako dítě prolézal jeskyně, závrtý a žleby a dělám to doted'. Celý turismus vnímám jako rušivý prvek, lidí, atrakce, pach přepáleného tuku vznášející se nad silnicí s vlákem, vizuální smog, hluk. Zahájením DOA chceme tento byznys model trochu nabourat: absurditou, poezií, tichem.

Kde konkrétně bude zahájení probíhat?

JP: Zahájení bude probíhat v okolí Skalního mlýna, v Domě přírody, kde budeme mít hlavní zázemí a kam se můžeme schovat i v případě špatného počasí. Usmetne se tam workshop broušení kamenů. Vpodvečer zde na jediném legálním ohništi v celém CHKO rozděláme rituální táborák, k tomu si dáme občerstvení. Část dne také strávíme v Kateřinské jeskyni, která se nachází na okraji Suchého žlebu, kousek od Domu přírody. A pro ty, kdo se nebojí vydat do kopců a do divokého lesa, jsme připravili landartovou Stezku milenců.

Co návštěvníci zažijí v Kateřinské jeskyni?

JP: Zažijí především jeskyni samotnou – její estetický účinek, její ticho, tmu, krápníkovou výzdobu. Do jiného světa tam dole pod zemí nás písni zavede Lucie Aestra, která pracuje s meditativním potenciálem lidského hlasu. Poté předá pomyslnou štafetu prohlídky Dominice Šindelkové. Ta nás zavede do mytické

podoby jeskyní vyprávěním příběhů. Prohlídku pak završí skladba Speleofonie z roku 1976 od skladatele Aloise Piňose. Skladba se tím vrátí na místo svého vzniku. Piňos pro její tvorbu tehdy používal i zvuky krápníků, aby tak evokoval možnou podobu pravěké hudby.

A co si máme představit pod landartovou Stezku milenců?

HS: Je to romantická stezka pralesem přes zříceninu hradu Blansek. Uvidíte umělecké site specific intervence, insitní zásahy do krajiny, přírodní krásy i překvapení v altánku. Některé instalace nemůžete přehlédnout, jiné můžete klidně minout. Jediněčná je v tom, že propojuje autorské umělecké intervence se stopami lidské tvořivosti, které tam zanechali návštěvníci a milenci v minulosti a také s exkluzivními přírodními sceneriemi. Nesmíme zapomínat, že se pohybujeme v první zóně, les tam má tedy charakter pralesa. Užije si to i ten, kterého umění vůbec nezajímá. Díky Stezce milenců se dostane do míst, kam zabloudí jen opravdu málo turistů, dokonce jsem váhal, jestli takhle romantická zákoutí vůbec zpřístupňovat.

Jak jste vybírali autorky a autory landartové stezky?

HS: Propojování lidí je asi moje hlavní aktivita, která mě naplňuje. Jde mi o to najít zajímavé tvůrce a pak jim nechat svobodu. V případě Stezky milenců jsme ke spolupráci přizvali Janu Moštíkovou a Hanu Krupu, v minulosti byly obě členkami skupiny LES3, která se soustředila na práci s pamětí i současnou podobou konkrétního místa. Na troskách hradu Blansek dále vznikne instalace sochaře Jaromíra Šimkúje a celou stezkou nás provedou speciálně navržené turistické značky od Markéty Hamplové. Ve všech případech

se jedná o velice zajímavé autorky a autory z Jiho-moravského kraje, kteří mají nějakou spojitost s tvorbou v krajině. Prošli jsme si cestu se všemi zúčastněnými a vymysleli umělecké intervence přímo na místo, přirozeně se to poskládalo do vtipného a poetického celku.

Jak vznikl název Stezka milenců?

HS: Zaprvé mě fascinuje estetika a zvukomalebnost turistického značení, s různými vyhlídkami lásky se setkáváme často, a zadruhé povaha jednotlivých děl, které autorky a autoři přinášejí, to spojila v krásný celek. Stezka opisuje vztahový cyklus poměrně trefně. Budeme mít fázi vábení, svatbu, uvěznění v temném hradu i cestu zpátky do svobody. A vzhledem k už stávajícímu přírodnímu tvarosloví a dosavadním lidovým zásahům myslím, že to bude nejerotičtější landartová stezka v Evropě.

Pro koho je program zahájení určen?

HS: Chtěli jsme, aby byl program stejně zajímavý pro děti i pro dospělé. Ve venkovních i vnitřních prostorech je spousta příležitostí ke vzdělávání i k dovádění. A když jsem mluvil o erotičnosti přírodního tvarosloví u Stezky milenců, rozhodně to neznamená, že by byla nevhodná pro děti, přesně naopak.

JP: Taky bych řekla, že jsme mysleli na všechny věkové kategorie, akorát landartová stezka je spojená s fyzicky náročnějším výstupem do kopce. Pokud se na ni vydáte buď s námi, nebo sami, buďte opatrní – je to na vlastní nebezpečí. V divokém pralesním lese nelze zaručit bezpečnost terénu ani vyloučit výskyt lesních skřítků. K orientaci vám však poslouží kreslená mapa, která je součástí této brožury. Její autorkou je malířka a tvůrkyně komiksů Kamila Brůčková.

PROGRAM

Srdečně vás zveme na slavnostní zahájení 15. ročníku **Dnů otevřených ateliérů** na jižní Moravě

Sobota 20. září

Dům přírody
Moravského krasu,
Skalní mlýn 96, Blansko

12–17.30 h V den zahájení **VOLNĚ PŘÍSTUPNÁ** expozice
Domu přírody a Stezka milenců (viz mapa)

12–13.30 h **Komentovaná prohlídka Stezky milenců**
Sraz u dolní stanice lanovky (viz mapa)
Participující umělci:
Jana Moštíková
Hana Krupa
Jaromír Šimkůj
Hynek Skoták
Markéta Hamplová

14–17 h **Skrytá krása kamenů** (Dům přírody)
Workshop broušení vápence z Moravského krasu
pod vedením Roberta Šamonila
Rezervace není nutná

15 h **Slavnostní zahájení** (dvorana Domu přírody)

16–17 h **Cesta do podzemí:**
umělecká prohlídka Kateřinské jeskyně
Storytellerka: Dominika Šindelková
Zpěv: Lucie Aestra
Skladba Aloise Piňose Speleofonie
Předprodej od 1. září na:
katerinska.caves.cz (omezená kapacita)

17.30–20 h Zapálení ohně přátelství (Dům přírody)
Opékání špekáčků

Workshop

Skrytá krása kamenů

sobota 20. 9. / kdykoliv v průběhu 14–17 h
Dům přírody Moravského krasu

Kameny v sobě skrývají mnohá tajemství. Přestože nemluví, příběhy o naší Zemi staré stovky miliónů let jsou v nich zapsané. Pojďme spolu odhalit příběh vápence z Moravského krasu. Vytvoříme si unikátní exponát z kamene, který si každý sám pod odborným vedením vybrousí, naleští a odnese domů. Celý proces zabere asi 20–30 minut. Připraveny budou vápence z různých míst Moravského krasu.

Rezervace není nutná

Vhodné pro velké i malé objevitele (od 6 let)

Cesta do podzemí:

umělecká prohlídka
Kateřinské jeskyně, která
ožije vyprávěním mýtů,
prehistorickou hudbou
i vokálním zpěvem

sobota 20. 9. / 16–17 h
Sraz před vstupem do jeskyně

Prostřednictvím vyprávění storytellerky Dominiky Šindelkové sestoupíme do imaginárního i skutečného světa jeskyně, zažijeme zpřítomnění pravěkých lidí, dávné příběhy a rituály. Zpěvačka a muzikoterapeutka Lucie Aestra rozezní svým hlasem akustický prostor tohoto unikátního místa prastarými posvátnými mantrami i intuitivním zpěvem. A zpět na povrch nás vyvede skladba Speleofonie, kterou v roce 1976 vytvořil přímo v Kateřinské jeskyni ze zvuků krápníků, tekoucí vody a kamenů Alois Piňos. Srdečně vás zveme na cestu!

Předprodej od 1. září

na katerinska.caves.cz (omezená kapacita)

Ve spolupráci se Správou jeskyní České republiky

ZA UMĚNÍM DO KRASU

ZAHÁJENÍ DOA

20. ZÁŘÍ 2025

DOPRAVA:
VLAK: BRNO HL.N. — BLANSKO
BUS: BLANSKO AUT. N., KRASOBUS
Č. 226 SMĚR SKALNÍ MLÝN.

SMĚR BLANSKO

SKALNÍ MLÝN

MEDVĚDÍ
JESKYNĚ

ZAHÁJENÍ,
OHEŇ PŘÁTELSTVÍ

DŮM PŘÍRODY

UMĚLECKÁ KOMENTO-
VANÁ PROHLÍDKA

KATEŘINSKÁ
JESKYNĚ

JESKYNĚ
ŠTADGROVKA

PUSTÝ ŽLEB

PŘÍSTŘEŠEK

ZŘÍCENINÁ
HRADU BLANSEK

JESKYNĚ
BERTALÁNKA

ČERTOVA
BRANKA

LANOVKA

ZDE ZAČÍNÁ
STEZKA MILENCŮ

PUNKOVNÍ
JESKYNĚ

PROPAST
MACOCHA

CHOBOT

OD SKALNÍHO MLÝNA SE K ZAST.
DOLNÍ STANICE LANOVKY (ZDE
ZAČÍNÁ LANDARTOVÁ STEZKA
MILENCŮ) DOSTANETE VLÁČKEM
NEBO PĚŠKY (ASI 30 MIN).

0 200 400 m

0 50 100 m

LANDARTOVÁ STEZKA MILENCŮ

0 - START

1 - JANA MOŠTÍKOVÁ, 1:1

2 - SVATBA

3 - RENDEZ-VOUS

4 - HANA KRUPA, ROZHOVOR

5 - JAROMÍR ŠIMKŮJ, CESTA

6 - HYNEK SKOTÁK, MILENCI

7 - MARKÉTA HAMPLOVÁ, CYKLUS

NOVODVŮRSKÁ
ALEJ

PŘÍSTŘEŠEK
BLANSEK

JESKYNE
BERTALÁNKA

DOLNÍ STANICE
LANOVKY

ČERTOVA
BRANKA

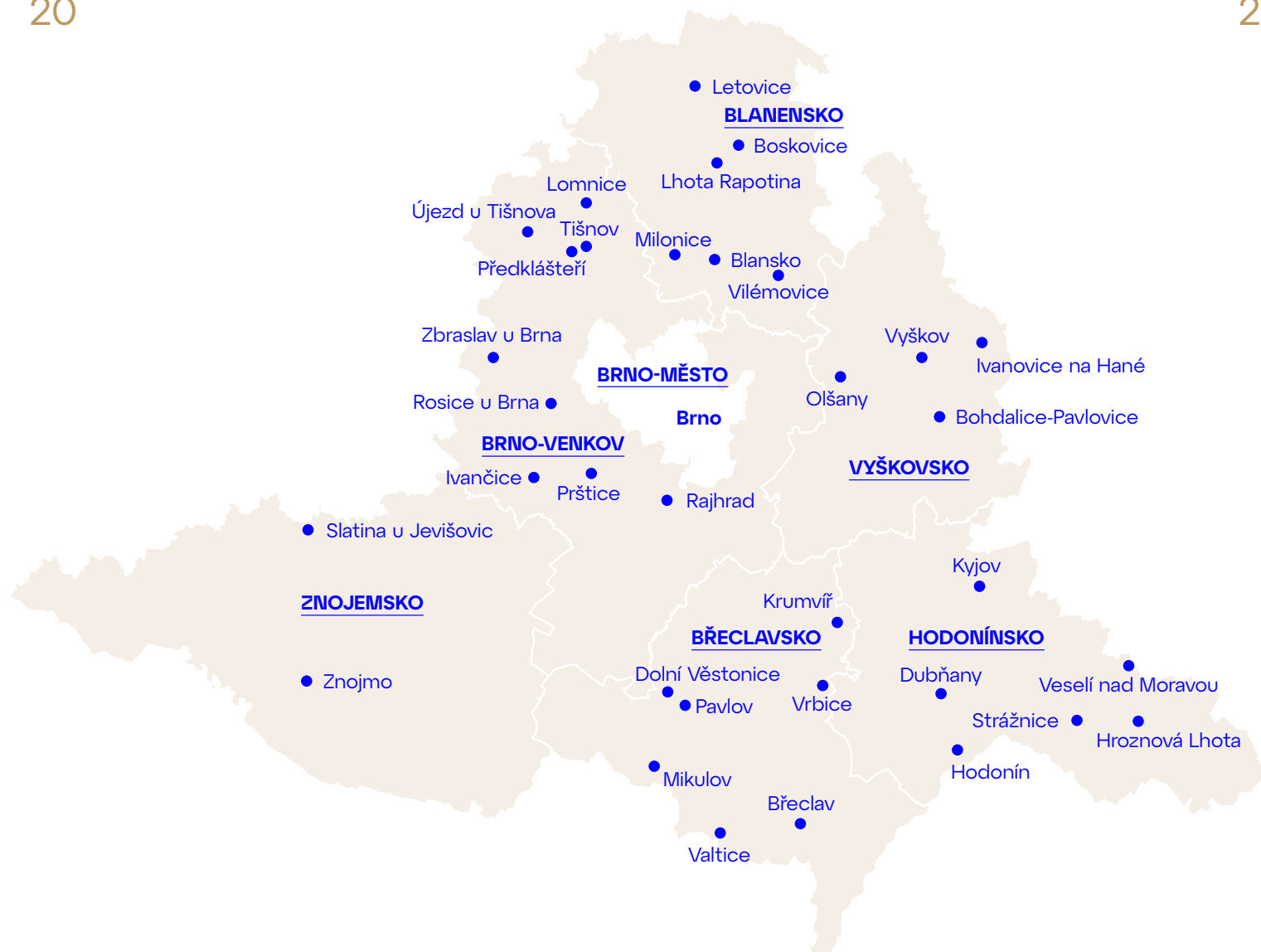
ČERTOVA
VRATA

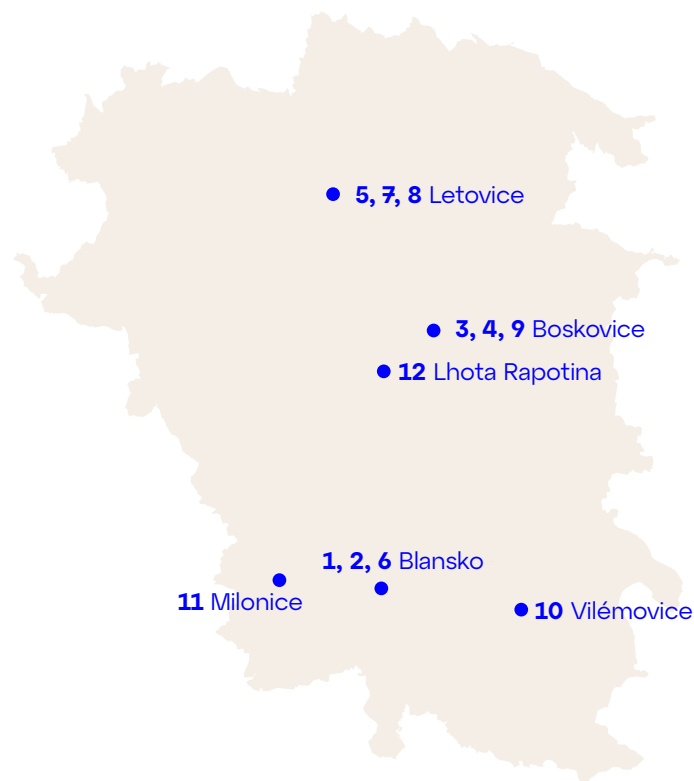
ZŘÍCENINA
HRADU BLANSEK

PUNKEVNÍ
JESKYNĚ VCHOD

22–37	BLANENSKO
38–57	BRNO-MĚSTO
58–73	BRNO-VENKOV
74–85	BŘECLAVSKO
86–97	HODONÍNSKO
98–109	VYŠKOVSKO
110–124	ZNOJEMSKO

1 Fránková Nina

• keramika, objekt, design,
sochařství, instalace

so 13–18 h

Divišova 1, Blansko
608 243 884

DOAkce

Přijďte nahlédnout do procesu tvorby keramických objektů – zejména do fáze odlévání licí hmoty do sádrových forem. Seznámíte se s materiálem, nástroji a způsobem práce, který vede ke vzniku autorských váz a objektů. Zájemci si budou moci jednoduchý úkon odlévání sami vyzkoušet.

2 Galerie města Blanska

• malba, objekt, socha,
ilustrace, kresba, fotografie,
design

so 14–17 h

Dvorská 2, Blansko
778 407 601

3 Galerie Otakara Kubína

• výstavní galerie,
malířství

so 10–17 h

ne 10–16 h

Masarykovo nám. 1/3,
Boskovice
739 787 598

DOAkce

so 15–16 h

Závěrečná komentovaná prohlídka výstavy Krajina s ptáky s autorkou Toy_Box, známou streetartistkou, komiksářkou a malířkou. Výstava představuje její nejnovější malby inspirované autorčiným členstvím v České společnosti ornitologické a komentovanými procházkami s ornitology. Je doplněna sérií maleb, které zachycují situace a momenty z autorčina běžného života s rodinou.

Výstavy

TOY_BOX Krajina s ptáky

4 Knihařství a písářství**Oujeských**

- umělecké řemeslo, grafika, knižní vazba, ruční papír

so 10–17 h**ne** 10–17 h

Sadová ulice (bez č. p.),
Boskovice
Kontribučenská sýpka
604 154 885

DOAkce

Přijďte zažít atmosféru starých časů. Budete si moci vyzkoušet práci na knihařských strojích a odnést si originální výrobky vytvořené vlastníma rukama. Seznámíte se s příběhem rodiny Oujeských a historií budovy, která stojí v Boskovicích přes 200 let. Pro děti i dospělé

5 Krupa Hana

- malířství, kresba, grafika, objekt, rituál

so 11–17 h**ne** 11–15 h

Brněnská 3, Letovice*
774 145 124

6 Muzeum Blanenska – Zámek Blansko

- malba, socha, objekt, grafika, kresba, instalace, architektura

so 10–17 h**ne** 10–17 h

Zámek 1/1, Blansko
725 952 592

DOAkce

Razítkovací dílna s kovovou abecedou Jaromíra Šimkůje

Výstavy

Kolektivní výstava Zámek umělců z Blanska a okolí otevírá veřejnosti běžně nepřístupné prostory zámecké půdy. Vystavená díla vstupují do dialogu se samotným prostorem a zároveň symbolicky reagují na půdu jako místo blízké obloze, plné tajemství a historie.

7 Muzeum letovické keramiky

- keramika, design, sochařství, řemeslo, industriální architektura

so 10–15 h**ne** 10–15 h

Brněnská 3, Letovice*
739 687 300

8 Muzeum města Letovice

- textil, umělecké řemeslo, industriální architektura

so 10–15 h**ne** 13–15 h

Brněnská 3, Letovice*
608 639 621

DOAkce**so** 10–15 h

Staňte se desinatérem z počátku století a vytvořte si návrh krajky či záclony. Pro děti výroba prostírání nebo trička s motivem krajky. Ukázka dobové přípravy kávy servírované v originálních hrnčících z první republiky

Výstavy

Příběh letovické krajky a Káva Lamplota – prvotřídní kvalita

9 Muzeum regionu Boskovicka – hraběcí rezidence

- ilustrace, malířství, grafika, umělecké řemeslo

so 10–17 h**ne** 10–17 h

Hradní 1, Boskovice
737 598 105

DOAkce**so** 14–17 h

Tichý bestiář – aneb z listů na list. Výtvarně-hravý workshop vás zavede do poetického světa knihy Rostlinopis Jiřího Dvořáka. Vytvoříme atlas tajuplných zelených tvorů složených z listů, květů, kořínků a dalších pokladů přírody. Děti od 4 let se hrou formou seznámí s ilustrací, přírodními materiály a prožijí společný čas tvoření se svými rodiči.

Výstavy

Fantastický svět rostlin a zvířat

* vstup z ulice Zámecká, budova bývalé textilní továrny Tylex

10 Nováková Dana**Mozaiky z krasu**

- mozaika, design, umělecké řemeslo, restaurování

so 10–17 h **ne** 10–17 hVilémovice 95, Jedovnice
605 541 224**DOAkce**

Přijďte si vyrobit jednoduchý podtácek z mozaikových keramických a skleněných kamenů, korálků, dopředu připravených střípků z obkladaček a dalších dekoračních prvků. Mozaiku pak už stačí jen nalepit na podklad. Pro děti i dospělé

11 Sehnalová Marcela

- malířství, enkaustika

so 10–17 h **ne** 10–17 hMilonice 59, budova
Obecního úřadu
730 540 823**DOAkce**

Ukázka enkaustiky s možností vyzkoušení

12 Šimků Jaromír**Galerie 1. Vesnická**

- sochařství, instalace, malířství, grafika, kresba

ne 10–17 hLhota Rapotina 18
606 826 455**MAKAPANSGATSKÝ
OBLÁZEK**

AHOJ! ŘÍKÁ SE MI NEJSTARŠÍ SMAJLÍK. NEJSEM VYROBENÝ PŘEDMĚT, ŽÁDNÉ UMĚLECKÉ DÍLO, VYTVOŘILA MĚ PŘÍRODA. VAŠEMU PŘEDKOVÍ AUSTRALOPITÉKOVÍ

JSEM KDYSI DÁVNO PŘIPOMNĚL LIDSKOU TVÁŘ, A PROTO SI MĚ ODNESE K SOBĚ DOMŮ DO JESKYNĚ. LÍBÍM SE VÁM TAKY? ANI BYCH SE NEDIVIL, JSEM TU S VÁMI UŽ OD POČÁTKU LIDSKÉ IMAGINACE, UŽ TŘI MILIONY LET PŘEDSTAVUJI NEJSTARŠÍ ARCHEOLOGICKÝ DOKLAD SYMBOLICKÉHO MYSLENÍ ČLOVĚKA. NENÍ TO NÁHODOU TEN SKUTEČNÝ POČÁTEK UMĚNÍ? MOŽNÁ PRÁVĚ PROTO MĚ PŘIZVALI DO TÉTO BROŽURY, ABYCH BYL VAŠÍM PRŮVODCEM A UDĚLAL MALÝ ROZHOVOR SE SOUČASNÝMI UMĚLCI. PTÁM SE JICH VŽDY NA STEJNOU OTÁZKU:

CO MÁ PODLE TEBE SPOLEČNÉHO SOUČASNÉ A PREHISTORICKÉ UMĚNÍ?

S PREHISTORICKÝMI UMĚLCI A UMĚLKYNĚMI SDÍLÍME SCHOPNOST BÝT VE STŘEHU A VIDITELNĚ ZOBRAZIT.

VENDULA CHALAŇKOVÁ
MALÍŘKA, ILUSTRÁTORKA

O vrůstání do krajiny

Hana Krupa, Blansko

Inspiraci čerpá nejen z každodenních procházek v přírodě, ale také ze setkání s domorodci kmene Kogi z Kolumbie, kteří ji naučili vnímat přírodu jako nedílnou součást života. Hana nyní tvoří v letovické továrně Tylex, kde sdílí prostor s historií výroby krajky, a svou práci stále více propojuje s místními příběhy a kontextem.

Hani, před časem jsi změnila bydliště.

Jak se ti zvyká na nový domov?

Ten přesun z Brna byl postupný. Nejprve jsme si pronajali domek v Letovicích, kde jsme s mým současným partnerem Matějem Krupou a našimi dětmi žili několik let. Ted' je to asi tři čtvrtě roku, co se nám podařilo pořídit staré stavení v Kladorubech u Letovic. Nemůžu říct, že bych už byla úplně zabydlená. Stále nás čeká hodně práce na domě a pomalu si začínáme obdělávat zahrádku. Jsem v tom úplně začátečník, ale hrozně mě baví, když si můžu natrhat čerstvý salát. Už se těším na fazolky a rajčata. A co mi skutečně přibýlo do života? Každodenní procházky do lesa.

Chodíš na ně sama?

Pořídili jsme si spolčenici, naši fenku Čaru. Takže musím chodit za každého počasí, i když se mi třeba nechce. Ty procházky jsou ale úžasné. Máme tu nádherné lesy a nedaleko je pramen s výbornou vodou, za což jsem opravdu vděčná.

Cítím, že kontakt s přírodou je pro tebe hodně důležitý.

Ano, velmi. Pomáhá mi udržovat spojení s něčím divokým a přirozeným uvnitř mě samotné. Přestěhování na úplný venkov mi přineslo také uvědomění, že potřebuji zakořenit. Chci se hlouběji propojit s konkrétním místem a krajinou – vnímat ji v různých časech a ročních obdobích, naučit se o ni pečovat, aby mezi námi mohla vzniknout harmonie mezi braním a dáváním.

Harmonie mezi braním a dáváním? Jak to konkrétně myslíš?

Toto uvědomění ve mně probudilo setkání s domorodci z Kolumbie, z kmene Kogi, které jsem měla možnost doprovázet při jejich návštěvě České republiky. Bylo to před třemi lety, kdy je sem na několik měsíců poprvé pozvala Monika Michaelová, aby s námi sdíleli své vidění světa. Pro Kogi je vytváření harmonie mezi braním a dáváním klíčovým principem. Vyrovnávají energetické „propasti“ pomocí pečlivě připravených darů z přírodních materiálů, ale také prostřednictvím dobrých myšlenek. Jejich způsob práce s krajinou je velmi inspirativní. Bylo dojemné pozorovat, jak jsou hluboce propojení s přírodou a celým živým i „neživým“ světem (oni mezi těmito kategoriemi nedělají rozdíl). Vyzařovalo z nich pokorné napojení, vřelost a upřímná radost z každodenního života.

Jak setkání s nimi probíhalo?

Měla jsem možnost je doprovázet na místa geograficky i historicky výjimečná, jako je hora Říp, šumavská jezera, Lysá hora nebo Hranická propast. Na těchto místech jsme vkládali dary pro energetické vyrovnání.

Také jsem s nimi absolvovala týdenní obřad Kualama – očistu mysli. Překvapilo mě, jak velký důraz kladou na hygienu mysli. Je to jejich pravidelná praxe. Společně s Monikou Michaelovou nyní zpracováváme podněty načerpané během těchto setkání do knihy Místa, kde země promlouvá. Zatím máme dokončenou první část, která se zaměřuje na Hranickou propast. Monika píše texty a já je doprovázím ilustracemi.

Můžeš nám přiblížit, o čem kniha bude a kdy by mohla vyjít?

Monika zachycuje esenci jednotlivých míst formou, která připomíná indiánské příběhy. Její psaní je ovlivněné zkušenostmi s Kogi a jejich interpretací těchto míst. Zároveň však přidává svůj imaginativní styl, na který se mi hezky navazuje obrazem. První část o Hranické propasti jsme vydaly v malém nákladu, a můj muž Matěj Krupa ji ručně umělecky svázal. Matěj je totiž knihař.

Čemu se vlastně jako umělkyně věnuješ?

Jsem malířka a zaměřuji se na olejomalby větších formátů. Ve své tvorbě se snažím vynášet na povrch vnitřní obrazy, které se ve mně „rodí“. Vnímám to jako komunikaci s vlastním podvědomím. Myslím si, že podvědomí komunikuje univerzálním jazykem symbolů, a věřím, že mé obrazy mohou být srozumitelné i pro druhé. Mohou jim zrcadlit něco z jejich vlastních příběhů. V době, kdy jsem hledala místo pro život, vznikly například obrazy Hledání původu a Krajina ve mně, já v krajině. Druhou důležitou součástí mé tvorby je landart a site specific instalace, tedy reakce přímo na konkrétní místo a jeho jedinečnost.

Ve tvých obrazech se tedy krajina nějak prolíná s reflexí vlastního nitra?

Přesně tak! V jedné knize od benediktinského mnicha Anselma Grūna jsem četla, že naše nitro je tvořeno obrazy, které se do nás za život propisaly. Pochopení těchto vnitřních obrazů podle něj pomáhá odolávat chaosu obrazů, které na nás útočí zvenčí. Věřím také, že krajina, kterou člověk každodenně obývá, formuje jeho nitro. Od té doby, co žiji na venkově, cítím, že v sobě nesu víc otevřeného prostoru a zároveň intimitu lesních zákoutí – jinak, než když jsem žila ve městě.

Mohla bys něco říct o umělecké skupině Les3, kterou jste založily v roce 2021?

Skupina teď není příliš aktivní, ale principy, na kterých jsme ji postavily, uplatňuji ve své vlastní tvorbě. Fun-gování Les3 bylo založeno na společných výpravách do krajiny, kde jsme tvořily na základě momentálního impulsu. Někdy jsme místo použily jen jako zdroj inspirace a téma dále rozvíjely v ateliéru.

Kde se nyní nachází tvůj ateliér?

Můj ateliér je v Letovicích, v areálu bývalé textilní továrny Tylex, kde se už od roku 1832 vyráběla krajka. O patro výš nad mým ateliérem sídlí Muzeum města Letovice, kde je krásná expozice o výrobě krajky.

Pamatuji si tvoji výstavu v Galerii 1. Vesnická.

Byl tam obraz labutě, která svými křídly předěluje den a noc, a k tomu vznikl kolektivní rituál s maskami.

Jak uvažuješ o spojení obrazu s rituálem?

Měním tím perspektivu výstavy. Když vyzvu návštěvníka, aby se zapojil a stal se její součástí, měním jeho pasivní roli pozorovatele v roli tvůrce. Díky tomu

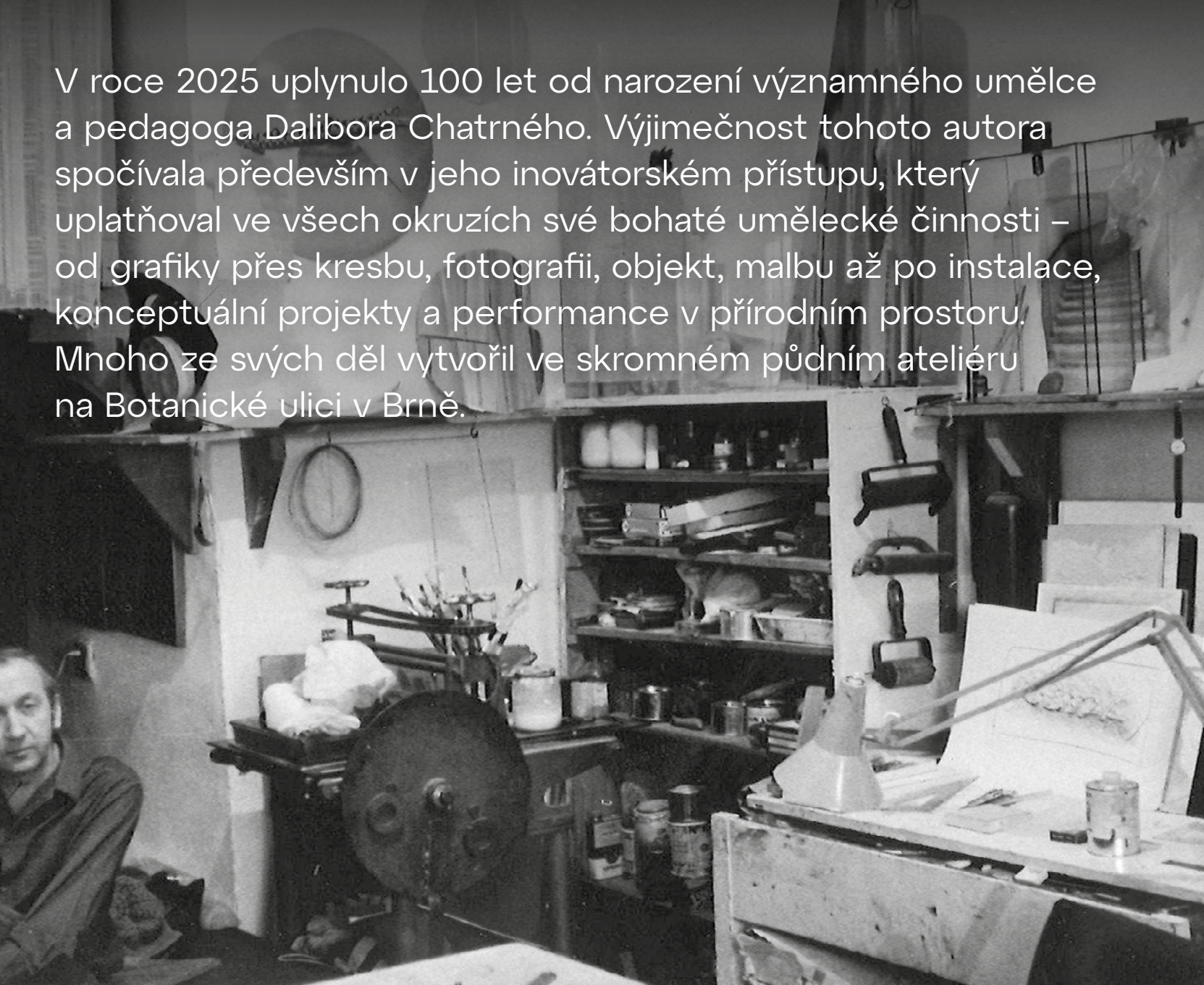
můžeme být „partáci“ – sdílet myšlenky, které mě vedly k tvorbě. Tento styl prezentace mě hodně baví a chci ho do budoucna více rozvíjet.

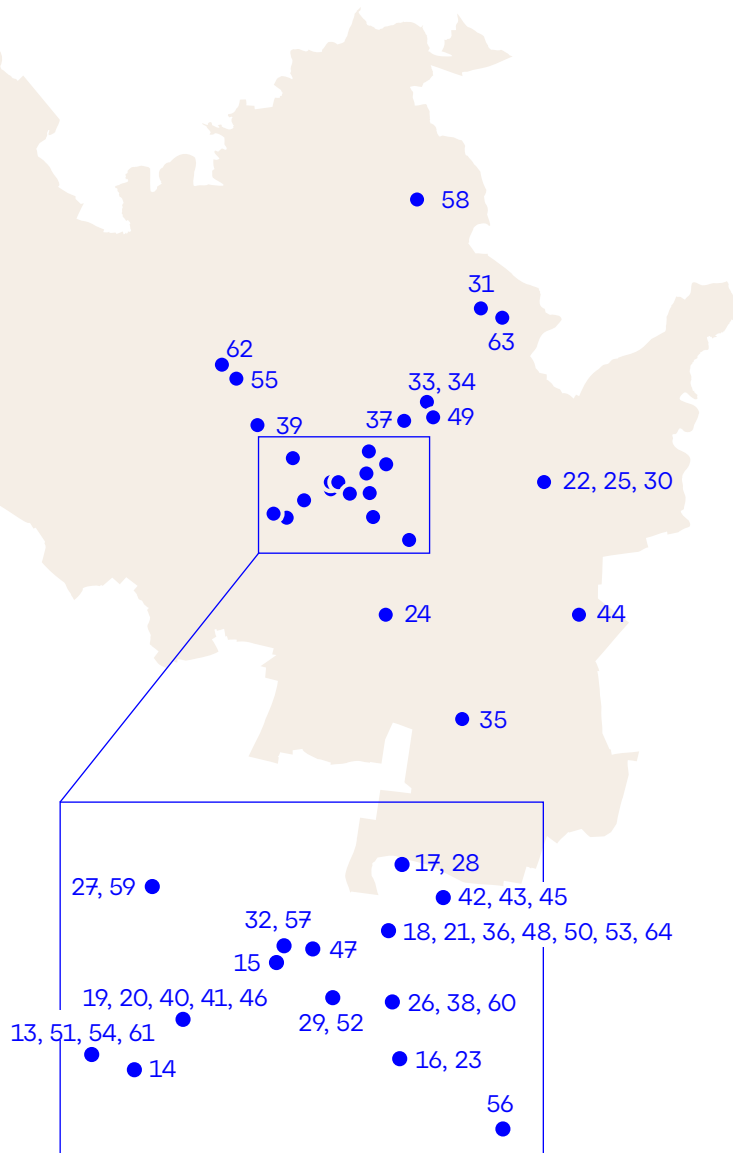
Tématem letošního ročníku jsou počátky umění.

Myslíš, že existuje něco společného mezi současným a prehistorickým uměním?

To je krásné téma! Věřím, že tvorba je prapůvodním projevem života. Když se rozhlédnete kolem, vidíte, že Život sám neustále tvoří – je to jeho projev ve hmotě. Lidská potřeba tvořit je toho odrazem. Myslím, že počátek tvorby, to místo, odkud vzniká pohnutka něco vytvořit – ať už je to pohyb, slovo, zvuk, nebo obraz –, je od počátku věků stejné. Je bezčasé, živé a hluboce zakořeněné. Stejně místo oslovovalo naše prehistorické předky a bude inspirovat i naše potomky. Toto místo lze najít v lidském srdci.

V roce 2025 uplynulo 100 let od narození významného umělce a pedagoga Dalibora Chatrného. Výjimečnost tohoto autora spočívala především v jeho inovátorském přístupu, který uplatňoval ve všech okruzích své bohaté umělecké činnosti – od grafiky přes kresbu, fotografii, objekt, malbu až po instalace, konceptuální projekty a performance v přírodním prostoru. Mnoho ze svých děl vytvořil ve skromném půdním ateliéru na Botanické ulici v Brně.

13 Bařák Hynek
Ateliéry Rybářská

• malířství, restaurování

so 10–20 h **ne** 10–20 h
 Rybářská 13, Brno
 1. patro
 736 168 310

14 Depository of Wolf Studio

• malířství, sochařství,
 objekt, kresba

so 12–19 h **ne** 11–16 h
 Ludmily Konečné 316/8, Brno
 608 768 118

15 Galerie G13

• objekt, malba, grafika

so 16–18 h
 Dominikánské nám. 6/7, Brno
 Zadní trakt, 1. patro
 604 693 329

DOAkce

Komentovaná prohlídka výstavy Ivana Kříže s autorem
 a kurátorem

16 Belanec Radek
Galerie Zkušebna

• kresba, objekt, tattoo

so 10–17 h **ne** 10–17 h
 Čechyňská 16, Brno
 2. patro
 739 803 806

DOAkce

so 10–17 h
 Možnost získat unikátní tetování

17 Brůčková Kamila

Ateliér Francouzská

• komiks, kresba, ilustrace,
 malířství

ne 13–18 h
 Francouzská 29, Brno
 přízemí obytného domu
 730 412 657

18 Diviš Yakub

Modeta Art Studios

• malířství

so 13–17 h
 Cejl 72, Brno
 776 762 058

- 19 Dolíhalová Dagmar** **ne 11–18 h**
LAE Factory Václavská 6, Brno
 • grafika, ilustrace, kresba budova V1, 1. patro

- 20 Gescheidtová Petra** **so 12–18 h ne 12–18 h**
LAE Factory Václavská 6, Brno
 • knižní ilustrace, budova V1, 1. patro
 olejomalba 605 303 083

- 21 Holá Tereza** **so 10–17 h ne 10–17 h**
Ateliéry Cejl 76 Cejl 76, Brno
 • sochařství, kresba, 1. nádvoří, 2. patro
 site specific instalace 736 111 661

- 22 Hotárek David** **so 10–17 h ne 10–17 h**
besiídka Trnkova 111, Brno
 • produktový design, food budova ZET9
 design 723 303 205

- 23 Hromadová Michaela** **so 10–17 h ne 10–17 h**
Galerie Zkušebna Čechyňská 16, Brno
 • objekt, instalace, kresba, 2. patro, pravé křídlo
 malba, tattoo 601 571 331

- DOAkce** **so 10–17 h**
 Možnost získat unikátní tetování

- 24 Hrušková Hana** **so 10–17 h**
Restaurování nábytku Hněvkovského 65, Brno
Patina areál VÚSH, budova 2C, 1. patro
 • design, čalounictví, 608 647 151
 historický nábytek,
 umělecké řemeslo

- 25 Chromečková Nikola** **so 10–17 h ne 10–17 h**
besiídka Trnkova 111, Brno
 • produktový design, food budova ZET9
 design 736 746 338

- 26 Chůpek Tomáš** **so 10–17 h ne 12–17 h**
Mosilana Hub Křenová 19, Brno
 • malířství areál bývalé Mosilany, budova 1A,
 3. patro

- 27 Kabinet 3D technologií –** **so 10–17 h**
pracoviště Aditivní Údolní 244/53, Brno
robotické tvorby Fakulta výtvarných umění VUT,
 • 3D sochařství, vstup z ulice Úvoz
 nová média 721 332 552

- DOAkce**
 Přijďte se přesvědčit, že i robot může být sochařem
 a že v jeho pohybu lze rozpoznat ruku člověka, který mu
 udělil směr. V provozu bude robotické rameno pro 3D tisk
 doplněné o profesionální tiskárny s delta kinematikou,
 ke zhlédnutí velkoformátový vláknový laser pro práci
 s kovy.
- Výstavy**
 Roboticky tištěné grafiky vytvořené pomocí různých
 metod polotónování

- 28 Kaňkovská Andrea** **ne 13–18 h**
Ateliér Francouzská Francouzská 29, Brno
 • sochařství, instalace, přízemí obytného domu
 objekt, design 778 494 942

MAKAPANSGATSKÝ
OBLÁZEK

CO MÁ PODLE TEBE
SPOLEČNÉHO SOUČASNÉ
A PREHISTORICKÉ UMĚNÍ?

TEREZA HOLÁ
SOCHAŘKA, KRESLIŘKA

OBDEĽÁVAM PŮDU, PĚSTUJI,
CHOVÁM, LOVÍM, KUCHÁM, KRMÍM, PEČUJI,
ŠUPINY SEŠÍVÁM A VRACÍM DO ÚTROB RYBI
DUŠE, TRÁVU SPLÉTÁM DO ROHOŽÍ A COPŮ,
KŮŽE NAPÍNÁM A NA NĚ KRESLÍM. ZAZNAMENÁVÁM DOTEKY
LIDSKÝCH I ZVÍŘECÍCH TĚL OD POČETÍ, ROZENÍ AŽ PO JEJICH
ZÁNÍK. NEVIDÍM ROZDÍL MEZI JESKYNNÍMI MALBAMI A MOU
TVORBOU, PRAMENÍCÍ Z POTŘEBY VYPRÁVĚT PROSTŘED-
NICTVÍM INSTALACE, OBRAZU ČI SOCHY. TVORBU NELZE
ODDĚLIT OD KAŽDODENNÍ ŽITÉ REALITY OTIŠTĚNÉ V OBRAZE
JAKO VRYPY DO MAMUTÍ KOSTI. POTŘEBUJI SE IMAGINÁRNĚ
SCHOVAT DO JESKYNĚ, ODDĚLIT SE OD CELOSPOLEČEN-
SKÉHO TLAKU, RUCHU A SVĚTEL, ABYCH VE TMĚ VIDĚLA,
V TICHU USLYŠELA A RUKAMA BYLA SCHOPNA
NAHMATAT A TVOŘIT.

29 Kiseljov Vladimír

ne 10–18 h

• ilustrace, malířství,
scénografie, performance

Josefská 15, Brno
4. patro, místnost 534
728 486 401

DOAkce

ne 15–16 h

Aktuálnost symboliky a mytologie. Jak příběhy starověké mytologie a její symboliky ovlivňují naši každodennost? V čem je dnes vidíme v umění, filmech a hudbě? Povídání s autorem bude doprovázeno vystavenými obrazy s obsahy na tato témata. Kapacita prostoru je maximálně 25 lidí.

30 Komárek Jakub

so 10–17 h

ne 10–17 h

Tichá voda label

• grafika, ilustrace, design

Trnkova 111, Brno
budova ZET9
773 218 335

DOAkce

so 14–16 h

ne 14–16 h

Workshop „U vás doma“ je příležitost ujasnit si, co od svého domova opravdu potřebujete. Vyzkoušejte si proces navrhování interiéru ve spolupráci s designérem.

31 Krahulík Pavel

so 10–17 h

ne 10–17 h

• truhlářské řemeslo,
soustružení

Fryčajova 204/99, Brno
vstup z ulice Cihelní
736 664 541

32 Lienerová Lucie

so 10–19 h

ne 13–18 h

Lištica

• kresba, malířství

Veselá 199/5, Brno
2. patro, místnost č. 216
608 047 173

33 Lukášová Helena

ne 10–17 h

• socha, instalace, objekt,
nová média

Dukelská 52, Brno
603 228 568

- 34 Lysáček Petr** **ne 10–16 h**
Ateliéry Dukelská Dukelská 57c, Brno
 • malba, socha, objekt, instalace, konceptuální umění
 721 695 973
- 35 Magni Anna** **ne 10–17 h**
 • zahradní architektura, malířství
 Jubilejní 107/58, Brno
 732 550 356
- 36 Maixnerová Miroslava** **so 10–19 h ne 10–19 h**
 • malířství
 Cejl 18, Brno
 723 400 456
- DOAkce** **so 15–17 h**
 Přijďte si vyzkoušet tvorbu suchým pastelem.
- 37 Matyska Pavel** **so 12–17 h ne 12–17 h**
Sluj Svitavská 44, Brno
 • malířství
 608 584 250
- 38 Náplava Zdeněk** **so 10–20 h ne 10–17 h**
Mosilana Hub Křenová 19, Brno
 • malířství areál bývalé Mosilany, budova 1A, 3. patro
 725 405 707
- 39 Novotná Hana** **ne 10–15 h**
 • socha, objekt, grafika, instalace
 Krondlova 3, Brno
 602 577 828
- 40 Orlita Lukáš** **so 10–17 h ne 10–17 h**
LAE Factory Václavská 6, Brno
 • malířství, grafika, design, kresba
 budova V1, 1. patro
 608 854 327

- 41 Procházková Vendula** **so 10–17 h**
Pohovenda, LAE Factory Václavská 6, Brno
 • čalounění, renovace nábytku
 774 193 119
- 42 Restrepo Kamila** **so 11–18 h**
Káznice Studios Bratislavská 68, Brno
 • ilustrace, komiks
 2. patro
- 43 Ročková Sean** **so 10–17 h**
Káznice Studios Bratislavská 68, Brno
 • výroba hudebních nástrojů, restaurování, umělecké řemeslo
 775 155 035
- 44 Salátová Marie** **ne 10–17 h**
 • suchý pastel, grafika, ilustrace, malířství
 Ráj 26, Brno
 608 929 264
- DOAkce** **ne 13–17 h**
 Zahradní vernisáž – v případě příznivého počasí. Venkovní skupinová výstava s hudebním vystoupením a autorským čtením. Tradiční poetické setkání skupiny umělců nad jejich tvorbou
- 45 Skoták Hynek** **ne 11–17 h**
Káznice Studios Bratislavská 68, Brno
 • site specific instalace, sochařství, architektura
 606 730 082
- 46 Sobotková Kateřina** **so 10–17 h**
Naměkko, LAE Factory Václavská 6, Brno
 • čalounění, design, renovace nábytku
 budova V1, 1. patro
 721 019 841

- 47 Surá Michaela**
• fashion design
so 10–16 h **ne** 10–14 h
Poštovská 2, Brno
735 760 900
-
- 48 Svatoš Jan**
Ateliéry Cejl 76
• malířství
so 10–17 h **ne** 10–17 h
Cejl 76, Brno
1. nádvoří, 2. patro
775 935 806
-
- 49 Svobodová Hana**
Ateliéry Zetor
• sochařství, objekt,
instalace
so 14–18 h
Gargulákova 34, Brno
objekt bývalé motorárny Zetor
775 402 124
-
- 50 Šarhan Jakub**
SynchroniCity
• restaurování nábytku,
design
so 10–19 h **ne** 10–19 h
Cejl 487/18, Brno
732 811 153
-
- DOAkce** **so** 15–16 h **ne** 15–16 h
Možnost vyzkoušet si práci s bruskou, brusným papírem,
pilou, mořidlem, olejem nebo šelakem
-
- 51 Šavarová Veronika**
Ateliéry Rybářská
• malba, objekt, kresba,
instalace
so 10–17 h **ne** 10–17 h
Rybářská 13, Brno
604 552 452
-
- 52 Šotnarová Eva**
• malířství
so 10–17 h
Josefská 15, Brno
4. patro, místnost 534
727 826 745
-

- 53 Šrámková Karolína**
Modeta Art Studios
• malířství
so 13–17 h
Cejl 72, Brno
721 365 343
-
- 54 Štefaniga Denisa**
Ateliéry Rybářská
• malířství, koláž,
experiment s materiály,
textil
so 12–18 h **ne** 12–18 h
Rybářská 13, Brno
4. patro, na konci chodby
-
- 55 Tedenacová Marieta**
Marieta Tedenac Studio
• keramika, design,
sochařství
so 14–17 h **ne** 11–20 h
Horova 3103/59A, Brno
před bílou bránou do vnitrobloku
zavolat
720 180 044
-
- 56 Teinitzer Dana**
• malířství
so 10–17 h **ne** 10–17 h
Kovácká 993/3c, Brno
737 565 637
-
- 57 Temcsáková Pavlína**
• objekt, instalace, malba
so 12–19 h
Veselá 5, Brno
723 833 687
-
- DOAkce** **so** 17–19 h
Promítání filmu Crash z roku 1996. Pro omezený počet
účastníků – nutno rezervovat telefonicky
-
- 58 Tůmová Kristýna**
ATELIER CHUCKY
• objekt, grafika, keramika,
malba
so 10–17 h **ne** 10–17 h
Zeiberlichova 48, Brno-Soběšice
1. patro
776 698 900
-

59 Václavík Lukáš
na ponku

- renovace a restaurování nábytku, čalounictví

so 11–16 h ne 11–16 h
Údolní 19, Brno
budova KUMSTu
737 701 561

60 Vaďurová Romana
Dílňa chameleon,
Mosilana Hub

- textil, šperk, umělecké řemeslo

so 10–17 h ne 10–17 h
Křenová 19, Brno
areál bývalé Mosilany, budova 1A,
3. patro
776 109 712

DOAkce

Dílňička pro děti – výroba veselého papírového bubínku

61 Valchářová Martina
Ateliéry Rybářská

- malířství

ne 10–17 h
Rybářská 13, Brno
1. patro
728 463 059

62 Vlach Dalimil
• malířství

so 12–17 h ne 12–17 h
Štursova 8, Brno
731 408 027

63 Vtípilová Věra
Ateliér Kuchyň

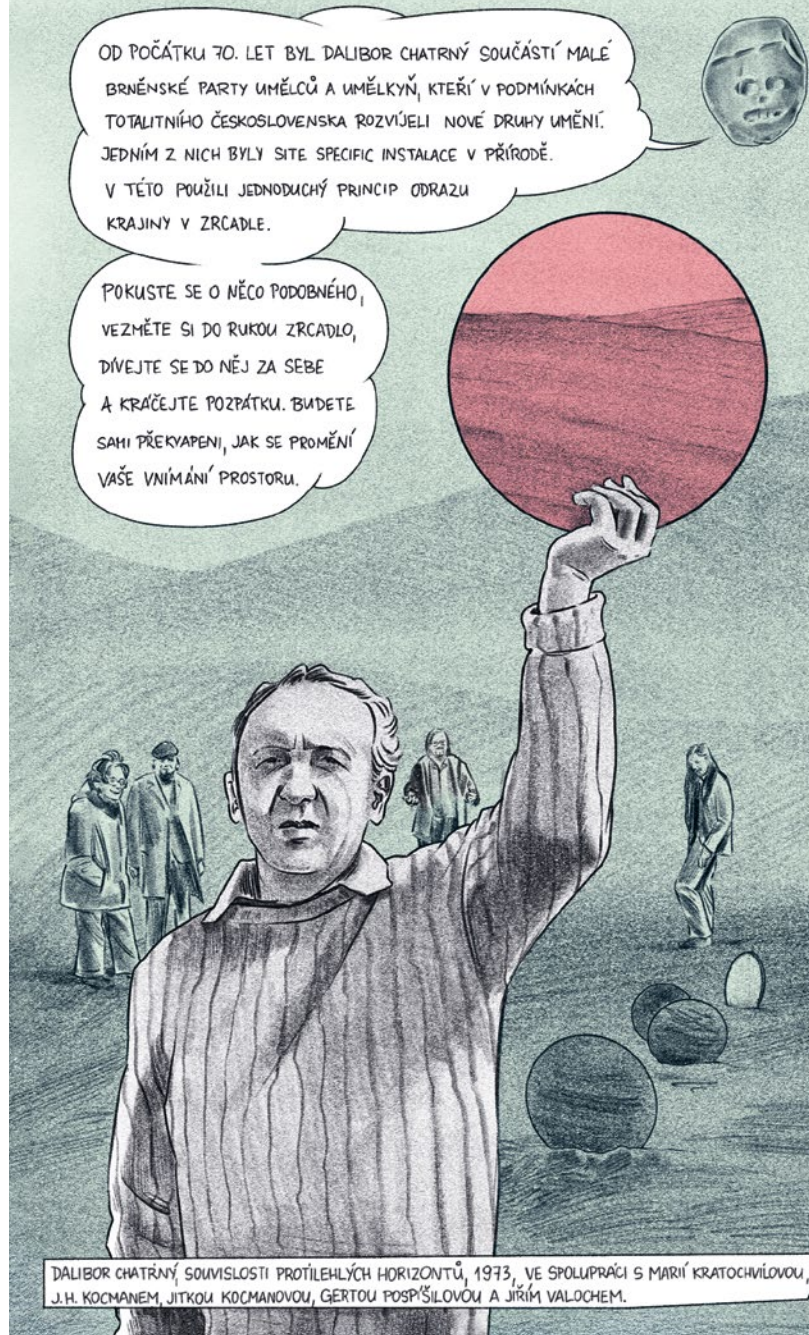
- kresba, grafika, instalace, malba, performance

so 14–17 h ne 14–17 h
Liščí 640/43, Brno

64 Zavoralová Jaroslava
Modeta Art Studios

- design, fashion, šperk

so 13–17 h
Cejl 72, Brno

Byli jsme tady: pravěké umění a jeho skryté příběhy

Martina Galetová, Martin Oliva, Brno

Martina Galetová je antropoložka, Martin Oliva archeolog. Oba přistupují k pravěkému umění z jiných perspektiv, v čem se shodují, je názor, že největším tajemstvím zůstává samotná motivace ke vzniku umění. Jeho interpretace se stále mění a ovlivňují je i módní teorie. Ať už mluvíme o genderových rolích, nebo rituálech, pravěk zůstává fascinující oblastí pro další výzkum.

Co si myslíte, že může mít prehistorické umění společného se současným uměním?

MO: Prehistorické umění bylo záležitostí ještě menší skupiny lidí, než je tomu dnes. Jen malá část tehdejší společnosti ho vnímala jako něco významného nebo mu vůbec rozuměla. Mnoho lidí si možná ani neuvědomovalo, že se jedná o obraz. Tato omezená skupina lidí tak vytvořila něco jako subkulturu, která se věnovala umění – překonávala se navzájem a postupně vytvářela nové formy vyjádření.

Takže podle vás šlo o subkulturu?

MO: Ano, přesně tak. Prehistorické malby se často

nacházejí na odlehlých místech v jeskyních, kde nejsou stopy po běžném lidském pobytu. Často se vykládají jako svatyně, ale tomu já nevěřím. Spíše si myslím, že pokud děláte něco jiného než většina, prostě se s tím schováváte, abyste nebyli rušeni a nemuseli poslouchat hloupé poznámky od ostatních.

O co tento svůj názor opíráte?

MO: V jeskyních s prehistorickými malbami nejsou žádné stopy běžného pobytu lidí, maximálně stopy dětí, které tam mohly projít třeba se štěnětem a ani si těch maleb nevšimly. Jeskyně jako Altamira nebo Lascaux mají malby umístěné hned za vchodem. Tam neměli potřebu se hlouběji schovávat, protože už samotný nenápadný vchod jim poskytoval dostatečné útočiště.

Proč si myslíte, že prehistorické malby vznikaly jen na některých lokalitách?

MO: To je zajímavé. Máme sice krásné, ale ojedinělé příklady malovaných jeskyní na Urale, v Rumunsku, jižní Itálii nebo jižní Africe, ale nikdy tam umění nedosáhlo takového rozkvětu jako v západní Evropě. Domnívám se, že důvodem byla hustota obyvatelstva a vznikající konkurence. To je také pojetí se současným uměním – stačilo, aby ho provozovala malá skupina lidí, která se navzájem ovlivňovala a utvzovala v tvorbě. Na místech, kde tato „soutěž“ neprobíhala, zůstalo umění spíše ojedinělým projevem.

MG: Já na to nahlížím jinak. Zabývám se mobilním uměním, tedy tvorbou artefaktů. Mezi jednotlivými uměleckými předměty nacházíme spojitosti – opakující se motivy, styly, a dokonce náznaky toho, že se tehdejší lidé učili nebo že existovaly skupiny,

které tvořily v podobném „školním“ stylu. To naznačuje, že umění v té době mělo širší společenský dopad a nebylo jen záležitostí malé skupinky lidí.

Mělo prehistorické umění nějakou magickou moc?

MO: Nevím, jak to bylo u magdalénského – jeskynního umění, ale pokud připustíme, že artefakty z gravettienského období mohly fungovat jako amulety, pak je jasné, že ne všichni v jejich moc věřili. Většina lidí to asi bylo jedno. Problém spíš spočíval v tom, že jen málokdo je uměl skutečně vytvořit. Například venuše – jejich fragmentů bylo objeveno mnoho, ale často jde o méně povedené kusy.

MG: S tím úplně nesouhlasím. Fragmenty více sošek často nesou podobný rukopis a jsou precizně provedené. Pravděpodobně byly vnímány jako symboly s duchovním nebo magickým významem. Někteří badatelé dokonce spekulují, že se tyto sošky předávaly z generace na generaci, což lze usuzovat například ze stupně ohlazení povrchu. Ale přesné důkazy o tom, jak byly používány, bohužel nemáme.

MO: Zajímavé je také to, že některé artefakty nesou záměrné stopy poškození. Například v Kostěnkách na Donu byla nalezena venuše z vápence, která byla precizně vyhlazena, ale nakonec rozbita tvrdými údery. Podobně rytiny z Předmostí nesou úderu na specifických místech, jako jsou prsa, hlava nebo oblast pánve. Tyto případy naznačují, že destrukce mohla mít rituální charakter – lidé si tak možná představovali, že se vyrovnávají s obtížemi, jako je neúspěšné těhotenství nebo jiné těžkosti.

Jak se stavíte k teorii, že první otisky dlaní v jeskyních patřily ženám?

MO: Genderové interpretace jsou dnes populární. Mezi otisky se nacházejí i dětské dlaně, které často vykazují chybějící články prstů. To ale spíše naznačuje individualizaci – něco na způsob „byl jsem tady“. Gesto, kdy někdo ohnul jeden nebo více prstů, mohlo být dalším způsobem, jak otisk udělat jedinečným.

MG: Zajímavé je také to, kde se otisky dlaní nacházejí. Často se objevují na těžko přístupných místech, například vysoko na stěnách. V jeskyni Cosquer existuje panel s otisky rukou nad propastí, což naznačuje, že vytvoření těchto otisků vyžadovalo velké úsilí a odvahu.

A co teorie, že jeskynní malby byly první kino?

MG: Kombinace světla louče a zvlněných stěn jeskyní mohla vytvářet iluzi pohybu. Podobný efekt vidíme i u mobilního umění, jako jsou rondelky – malé kostěné disky připomínající knoflík. Některé z nich zobrazují zvířata v různých fázích pohybu, například s nataženými a pokrčenými nohama. Díky otvoru uprostřed bylo možné rondelky roztočit, čímž vznikala jednoduchá animace.

Existovalo něco jako pravěké sběratelství?

MG: Ano, snažíme se mapovat doklady tzv. neutilitární činnosti člověka – činností, které neměly praktický účel. K tomu může patřit i symbolický sběr. Pravěcí lidé si pravděpodobně tvořili sbírky, ať už kvůli materiálu, který chtěli později zpracovat, nebo prostě proto, že v těch předmětech viděli symboliku. Například kruh z ulámaných krápníků nalezený

CO MÁ PODLE TEBE
SPOLEČNÉHO SOUČASNÉ
A PREHISTORICKÉ UMĚNÍ?

MAKAPANSGATSKÝ
OBLÁZEK

UMĚLEC SE PROPADÁ ČASOVÝM TUNELEM-
NOHAMA NAPŘED, HLAVOU VZHŮRU.
OTÍRÁNÍ SE O HISTORII NEZAHŘÍVÁ JEHO HLAVU, ALE BOTY. POZOROVÁNÍ,
TO JE JEHO HLAVNÍ ČINNOST, NA KTERÉ STAVÍ SVÉ UMĚLECKÉ SCHOPNOSTI.
CO SE V TOM FOFRU ZAHŘÁLO, A TO POŘÁDNĚ? MOBIL. NATOLIK, ŽE MIZÍ
VE SPIRÁLE. NAD HLAVOU SE RÝSUJE EGYPT. SMĚR PRAVĚK JE JASNÝ.
DOPAD JE TVRDÝ – EXISTENČNÍ REALITA JEŠTĚ TVRDOŠÍ. VEDLE OHNIŠTĚ SE TANČÍ.
RYTMUS UDÁVÁ DJ ÚDERY KLACKEM DO KAMENE. VŠE GRADUJE PŘÍCHODEM
NEJVĚTŠÍHO A NEJPOMPÉZNĚJI ZDOBENÉHO Z PRALIDÍ. TEN MÁ VŠAK
„ŠPINAVÉ RUCE! OHOŘELÝ OUTFIT-NIKE, ADIDAS. ZŘEJMĚ VZBUZUJE
RESPEKT. UKAZUJE NA SKÁLU, BEZHLAVÉHO KOHOUTA A MISKU
S TEKUTINOU. TEĎ UŽ TO JDE RYCHLE. CESTOVATEL SE CHOPÍ HLAVY
OPEŘENCE A JEDNODUCHÝM TAHEM VYKRESLÍ NA VOLNOU PLOCHU
SKÁLY SPIRÁLU ZAKONČENOU ŠIPKOU, POD NI PŘIDÁ HLAVONOŽCE. TEN
S PRAVOU RUKOU ŠPINAVOU (OD ČEHO ASI?) STEJNĚ SVIŽNĚ PŘIDÁ
DRUHÉHO HLAVONOŽCE S NATAŽENOU RUKOU.
NÁHLE PŘICHÁZÍ VENUŠE A VŠECHNY ODVÁDÍ
ZPĚT K PROSTORU GALERIE. CATERING
JE TROCHU BEZ SOLI. NÁPOJ CHUTNÁ
NA MÍSTNÍ REGION PONĚKUD STAŘE, AVŠAK
RYTMUS TU DUNÍ NOCÍ S NEOMYLNOU
PRAVIDELNOSTÍ.

PETR LYSÁČEK
VIZUÁLNÍ UMĚLEC

v jeskyni Bruniquel, starý přibližně sedmdesát tisíc let, naznačuje organizovaný akt sběru s pravděpodobně symbolickým významem.

Co jsou další důležité artefakty z jižní Moravy kromě Věstonické venuše?

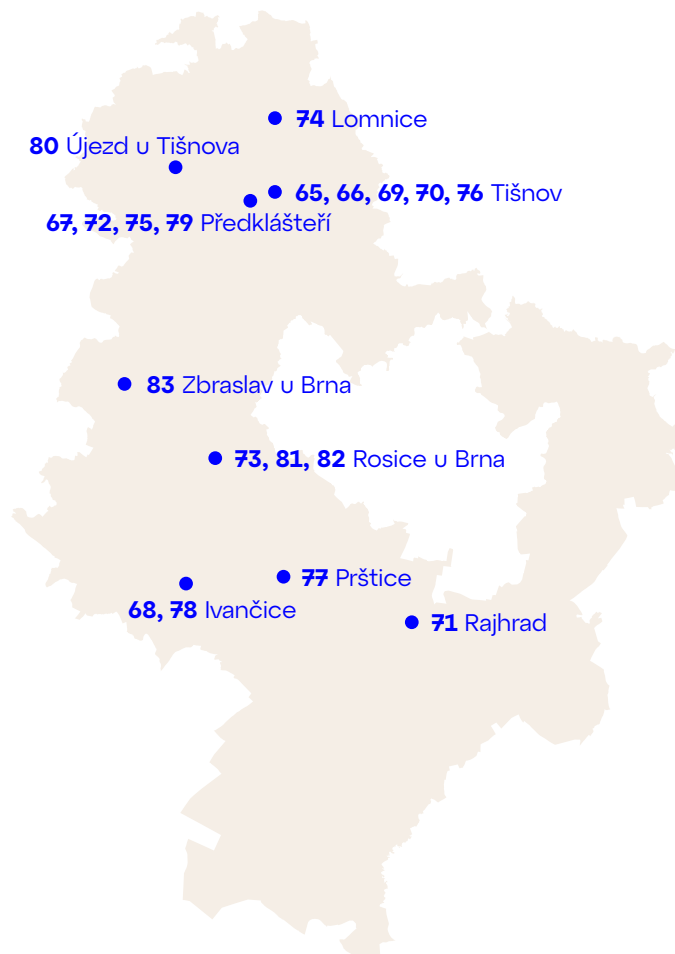
MG: Z ikonických nálezů je to určitě hlavička z Dolních Věstonic, vyrobená z mamutoviny. Nese náznaky obličejové a účesu a je unikátní tím, že pravděpodobně jde o portrét tehdy žijícího člověka, což je mezi nálezy velmi vzácné.

MO: Říká se, že je to žena, ale to nemusí být pravda. Sice nemá plnovous, ale už jsem slyšel názor, že má pod nosem knírek. Proto se při označování používá neutrum.

Zdá se, že o pravěku stále víme jen zlomek.

MG: Jako badatelka přistupuji k umění velmi kriticky. Zaměřuji se především na technologie, na to, jak věci vznikaly, a na důkazy činnosti. Starší výzkumy ale často neřešily archeologická naleziště komplexně – do muzeí se odneslo jen to, co se považovalo za zajímavé, zbytek zůstal na místě. To dnes ztěžuje pochopení celkového kontextu. Interpretace pravěkého umění jsou navíc subjektivní, podléhají dobovým trendům i politice.

MO: Karel Valoch, náš přední odborník na paleolit, říkával, že když archeolog zestárne, vrhne se na umění, protože tam si může říkat, co chce. (smích) To je i můj případ – na konci kariéry jsem se dal na pravěké umění, ale dívám se na něj kriticky a interpretuji ho spíše ze sociologického pohledu.

65 Galerie Josefa Jambora

• malba, kresba, grafika,
objekt

so 10–17 h

ne 10–17 h

Brněnská 475, Tišnov
730 167 598

DOAkce

so 9–11 h

Země, po které kráčím – tvořivá dílna pro děti a dospělé. Co vše nalézám v zemi, po které kráčím? Společná procházka, sběr přírodnin. Návrat do galerie a tvorba povrchů i struktur z přírodnin, barvy a lepidla na tvrdý papír. Rezervace: denisa.tchelidze@kulturatishnov.cz, kapacita 20 osob

Výstavy

Rodná hrouda, prezentuje autory spjaté s Tišnovskem
Festival soch FIGU-H-RA

66 Hálová Monika**Hačati**

• čalounictví, zakázková
výroba, textilní obrazy

so 10–17 h

Máchova 590, Tišnov
723 463 630

DOAkce

Celodenní tvoření v inspirativním prostředí čalounické dílny. Výroba textilních obrazů a knoflíků, ukázky čalounického řemesla. Praktické rady, tipy a sdílení zkušeností. Každou hodinu jiný program pro dospělé i děti

67 Kovářství Matouš Kvíčala

• umělecké kovářství,
nožířství, design

so 10–20 h

ne 10–20 h

Komenského 1036, Předklášteří
areál bývalé papírný
774 188 286

DOAkce

Možnost vyzkoušet si řemeslo, vykovat drobné předměty,
povídání o řemesle

- 68 Lupe Švarcová Martina** **so** 10–17 h **ne** 10–17 h
Ateliér MLŠ
 • mozaika, ilustrace, design, grafika, malířství, kresba
 Budkovice 142, Ivančice
 608 676 823

- 69 Magni Martina** **ne** 13–17 h
 • kresba, malba, grafika
 Svatoslav 29, Tišnov

- 70 Magni Milan** **ne** 13–17 h
 • malba, objekty, grafika, keramika
 Svatoslav 29, Tišnov

- 71 Muzeum Brněnska – Památník písemnictví na Moravě** **so** 10–17 h **ne** 10–17 h
 • malba, grafika, ilustrace
 Klášter 1, Rajhrad
 areál benediktinského kláštera
 537 026 288

Výstavy

Zdeněk Šplíchal: Harmonie paradoxu
 Ladislav Čepelák: grafika

- 72 Muzeum Brněnska – Podhorácké muzeum** **so** 10–17 h **ne** 10–17 h
 • sklářství, objekty, malba
 Porta coeli 1001, Předklášteří
 areál kláštera Porta coeli
 731 763 658

DOAkce

ne 16–17 h
 Komentovaná prohlídka výstavy Stopy existence – Jaroslav Svoboda / sklo, Zdeněk Šplíchal / obrazy. Jedinečná příležitost setkat se s autory a dozvědět se více o pozadí jejich výtvarné práce

Výstavy

Stopy existence

- 73 Nepevná Vlastimila** **ne** 10–17 h
Keramika Rosice
 • keramika, šperk
 Havířská 956, Rosice u Brna
 603 707 766

DOAkce

Ukázka a pro zájemce možnost vyzkoušet si točení na hrncířském kruhu. Pro děti modelování drobných keramických výrobků, bez možnosti výpalu

- 74 Pavlišová Barbora** **so** 10–17 h **ne** 13–17 h
 • fotografie, malba, architektura, akvarel
 nám. Palackého 330, Lomnice
 vchod z ulice Pod Starou farou
 724 775 396

DOAkce

so 10–17 h
 Barbora Pavlišová vás provede technologií akvarelu. Zkusíte malovat podle daného postupu, abyste došli zdárně do cíle, ale dostanete i volnost k vlastnímu ztvárnění a improvizaci.

Výstavy

Prezentace děl Jaroslava Pavliše a Barbory Pavlišové, otce a dcery, v unikátních prostorách bývalé sladovny

- 75 Peroutková Zuzana** **so** 10–17 h **ne** 10–17 h
Zualu design
 • autorské šperky z hliníku a kamene, slow jewellery, upcycling
 Komenského 1036, Předklášteří
 areál bývalé papírný
 731 778 091

DOAkce

Ukázky práce, povídání o šperku, upcyclaci a zerowaste, udržitelnosti a kamenech. Vše v pohodové atmosféře a s nápojem na osvěžení

76 Peška Vlastimil **so** 10–16 h **ne** 10–16 h

Studio Hájek

- malba, grafika, ilustrace, dřevěné plastiky, scénografie

Hájek 29, Tišnov
603 169 310

77 Pražan Jan **so** 10–17 h **ne** 10–17 h

- malířství, grafika

Hlavní 1, Prštice
1. patro zámku Prštice
775 216 596

78 Secová Zuzana **so** 10–17 h **ne** 10–17 h

Nadnebí

- drátovaná dekorace, malba, keramika

K Pekárce 27, Ivančice-Alexovice
608 816 731

79 Šuhajda Libor **so** 10–17 h **ne** 10–14 h

- produktová fotografie, design, umělecká fotografie

Šafránice 1285, Předklášteří
736 402 382

DOAkce

so 10–13.30 h Světlo a stín – hra, která mění fotografii.

so 14–17 h Nafotťe si svůj produkt jako profesionál.

ne 10–13.30 h Obyčejné věci, neobyčejné fotografie.

Celý víkend: Soutěž o nejlepší fotografii víkendu.

Čím můžete fotit? Mobilem nebo fotoaparátem – je to na vás!

80 Útočiště **so** 10–19 h **ne** 13–19 h

- básně, performance, malba, objekt, design

Újezd u Tišnova 5
736 403 555

DOAkce

so 15–19 h

Momenty Arte – improvizací workshop, hudební a divadelní. Obě části se na závěr spojí v jednom společném výstupu. Akce je otevřená jak úplným začátečníkům, tak i těm zkušenějším. Přijďte zažít radost z tvorby, jež vzniká tady a teď.

Výroba taštičky ze zbytků kůže v duchu zero waste. Vyberete si barvu kůže i šňůrky podle svého vkusu a naučíte se jednoduché, ale efektní dekorativní obšívání. Vytvoříte si stylový doplněk, který bude nejen praktický, ale taky udržitelný.

81 Váňa Dušan **so** 10–17 h **ne** 10–17 h

Sochařský ateliér Sýpka

- keramika, sochařství

Zbýšovská 918, Rosice u Brna
608 938 422

82 Váňová Monika **so** 10–17 h **ne** 10–17 h

Sochařský ateliér Sýpka

- sochařství

Zbýšovská 918, Rosice u Brna
799 991 372

83 Vojtěchová Lenka **so** 10–18 h

- malířství, akvarel, perokresba, grafika

Šlapalova 380, Zbraslav u Brna
Kulturní dům
739 531 640

Archetyp Ďábla, to byl náročný linoryt

Jan Pražan, Prštice

Hlavní dominantou Prštic je původně renesanční zámek. Projdete se přes jeho nádvoří, zamíříte do prvního patra, a právě tam se skrývá ateliér Jana Pražana. V posledních letech se věnuje střídavě malbě a grafice, výrazně ho ovlivnila také zkušenost s ekoarteterapeutickým výcvikem.

Honzo, když jsme se domlouvali na tomto setkání, a teď, když sedíme tady ve tvém ateliéru, musím se vrátit k jedné myšlence. Jednou jsem tě, možná trochu s nadsázkou, označila za „vesnického umělce“. Jak ty sám vnímáš tohle označení ve vztahu ke své tvorbě a k tomu, kde a jak žiješ?

Tušil jsem, že se zeptáš. Nedávno jsem nad tím přemýšlel v souvislosti s výstavou Zapomenutí mistři, která je v Hradci Králové, odkud pocházím. V jejím rámci je uvedena i kategorie místních umělců, kteří jsou známí a v nějakém slova smyslu vážení jen v tom svém regionu, v místě, kde žijí. Už mě to napadlo, že aspiruji na „prštického umělce“.

Nyní máš dokonce ateliér na krásném prštickém zámku, který už sám o sobě stojí za návštěvu.

Abych řekl pravdu, ta příležitost přišla i díky mé práci s dětmi. Na místní základce vedu výtvarný kroužek. Přes jaro a léto jsme pořád v přírodě, ale přes zimu

by se nám nějaké zázemí hodilo. Tak jsem zašel za naším panem starostou a zeptal se ho, jestli by zde nějaká místnost nebyla k dispozici. A on mi nabídl tento velkorysý zámecký prostor, za což jsem mu vděčný. Obec zámek momentálně opravuje a zatím nejsou všechny části plně využité, i když to se asi brzy změní. V přízemních prostorách brzy otevřou kavárnu.

Myslíš si, že pro viditelnost na scéně je ještě v dnešní globalizované době důležité mít ateliér ve velkém městě a být tam přítomen?

Já moc nevím, mně to nějak nejde a nemám na to kapacitu ani chuť. Samozřejmě jsem rád, že si tady teď spolu o tom povídáme. A jako každého autora mě těší, když má někdo o moje práce zájem. To se asi lépe děje v kontextu Prahy. Jenže tam je těch autorů a autorek zase až příliš mnoho a z toho může přicházet jistá únava. Zkrátka je otázkou, co vlastně znamená úspěch v umění. Nakonec přežije jen pár děl. Podle mě je úspěchem nějaká poctivost v tvorbě a tu si každý musí nalézt sám, a to kdekoliv na světě.

Ta poctivost tvorby a přímý kontakt s divákem mi přijdou klíčové. Jak tě lidé mohou objevit?

Přes sociální sítě, mám věci na Instagramu, Facebooku, webovky. Občas zafungují výstavy nebo i tyto dny otevřených ateliérů! Minule do mého ateliéru přišlo na padesát lidí. To mě překvapilo, dokonce to hlásili v místním rozhlasu! (*smích*) Ten kontakt je pak vždycky nějakým způsobem osobní. Je to osobnější, než kdyby někdo přišel do galerie a ani se se mnou nepotkal. Je fajn vidět naživo emoce, odezvu, že to lidi zajímá. Někdy si říkám, pro koho to vlastně dělám, jestli jen tak „do garáže“. Ale pak mě právě setkání s lidmi, ten přímý kontakt, zase nasytí.

Jak bys popsal svou uměleckou cestu? Co tě formovalo?

Prošel jsem ateliérem Martina Mainera na FaVU, to byl tehdy takový „pankáčský“ ateliér. Vždycky mě zajímaly východní filozofie, primitivní kultury, a Mainer k tomu měl blízko. Inspirovalo mě taky setkání s Otto Plachtem a jeho dílem, zkušenostmi z Amazonie. Tvorba po fakultě byla ovlivněná touhle spiritualitou. Čerpal jsem i z cesty do Meghalaye v Indii a pobytu v Brazílii, setkání se šamany. Ale v současnosti se to, myslím, víc usazuje, uzemňuje se můj malířský styl. Primárně maluji, ale poslední dobou se začínám víc zabývat grafikou, hlavně linorytem. A témata čerpám z přírodního prostředí, často i z toho, co je kolem mě.

Pokud si správně pamatuji, v červnu jsi měl výstavu v brněnské Galerii Ponava, která byla tvou první výloženě krajinářskou.

Ano, byly tam v podstatě jen krajiny. Náměty obrazů tvoří vztahy s místy v mém blízkém okolí, ale také s místy v Essexu, v takzvané Constable Country. Seznámení s touto krajinou souvisí s mým kamarádem, rodilým Angličanem, který dříve bydlel v Pršticích. Poslední dobou ho navštěvuji v jeho domově, kousek od místa, kde se narodil a tvořil malíř John Constable. Ale musím říct, že nejsem typický krajinář, že bych šel do krajiny a zaznamenával ji. Spíše k ní hledám intenzivní vztah a námět, který si nakonec vyberu, souvisí s určitým intenzivním prožitkem.

Máš nějaké konkrétní oblíbené místo?

Tady v okolí mám třeba moc rád Střelickou bažinku. Je mi tam dobře, nějakým způsobem tohle místo se

mnou komunikuje, posílá mi vzkazy. Z mé strany jde o touhu po hloubce, duchovnosti, kterou nacházím právě v přírodě.

Ten intenzivní prožitek místa silně rezonuje s tvým arteterapeutickým výcvikem. Jakou roli v něm hraje příroda?

Probíhá v Labských pískovcích a většinu času pracujeme v jakémkoliv počasí venku. Příroda je vlastně partnerem a to mi dává velký smysl. Nabízí spoustu zrcadlení a zároveň podporuje zdravou část v nás, kterou životem ve městech a ve virtuálním prostoru dost zanedbáváme. Současně to určitě víc definuje náměty pro mou tvorbu. Snažím se zaznamenat energii míst, jejich hloubku, dostat ji do obrazu.

A ten spirituální rozměr, jak se promítá do tvých maleb?

Malířskou činnost vnímám od začátku jako prostor nějakého duchovního vývoje. Dříve byly moje práce víc definované, ornamentální, měly až ezoterickou strukturu. Nyní je moje tvorba víc spjatá se zemí, cítím se být hodně v kořenech. Myslím, že díky umění objevuji nějaký systém pohledu na svět, který není na běžné úrovni viditelný. Možná ho spíš víc vycítuji, než vidím.

Tématem letošního ročníku Dnů otevřených ateliérů na jižní Moravě jsou počátky umění. Proto se tě zeptám, jaké rituály a nastavení mysli máš spojené s přípravou na to, abys mohl začít tvořit.

Hezké téma. Připomnělo mi to, jak jsem si před pár dnů telefonoval s jedním kamarádem. Dlouho jsme se neslyšeli a on mi říká: „No tak co? Na čem teď“

děláš?“ Říkám: „Zrovna jsem dodělal svůj dvaadvacátý archetyp po roce a půl. Tak asi půjdu dělat ex libris Jiřímu Staňkovi.“ „Hmm, to mi připomíná historku, když Karel Čapek dopsal Krakatit, řekl si, musím si odpočinout, a začal psát Bílou nemoc.“

Takže ono je to pro tebe vlastně kontinuum, ze kterého se moc nedá vystoupit?

Nepotřebuji nějaké speciální nastavení, abych něco dělal. Snažím se pracovat každý den. Zároveň je občas fajn, když z nějakých objektivních příčin dělat nemůžu a ten obraz se „jakoby chystá“. Kdybych na to příliš tlačil, tak by to možná nefungovalo.

V ateliéru máš vystavené i linoryty, které působí velmi symbolicky. Vidím tu motivy připomínající tarotové karty – Dábel, Velekněz...

Ano, to jsou ony. S linorytem jsem začal relativně nedávno a moc mě to baví. Tarotové archetypy souvisí s mým ekoarteterapeutickým výcvikem, kde s nimi pracujeme. Vycházíme z předpokladu, že člověk má nějaký hlavní životní archetyp a pak jsou archetypy, které se každý rok mění. Já jsem měl zrovna tento rok jako hlavní vnitřní archetyp Dábla a zvenku mi do života vstupoval Velekněz. Dábel byl dost náročný, hlavně na vnitřní zpracování, alei na to výtvarné. Dělal jsem ho podruhé až v zimě. Bylo pro mne těžké si s ním vnitřně rozumět a pochopit, co všechno mi může říct. Vystřídal ho archetyp Vozu, přinášející změnu. Nyní mám hotových všech dvacet dva tarotových archetypů tzv. Velké arkány, které byly v červenci vystavené na společné výstavě s Alešem Krejčou na Kuksu.

Kromě volné tvorby se věnuješ i práci s komunitou, například velkoformátovým malbám na zdech s dětmi.

Asi před šesti lety mě pozvali na festival, kde se malovalo na trafostanice. Pár jsem jich realizoval sám a pak mi dávalo smysl propojit to s dětmi. Třeba v Blansku vznikla malba se speciální školou, pak další v Bohunicích. Jiná taková realizace vznikla i v Brně ve spolupráci se Společností pro kreativitu a vzdělávání, v téhle práci s dětmi rád pokračuji.

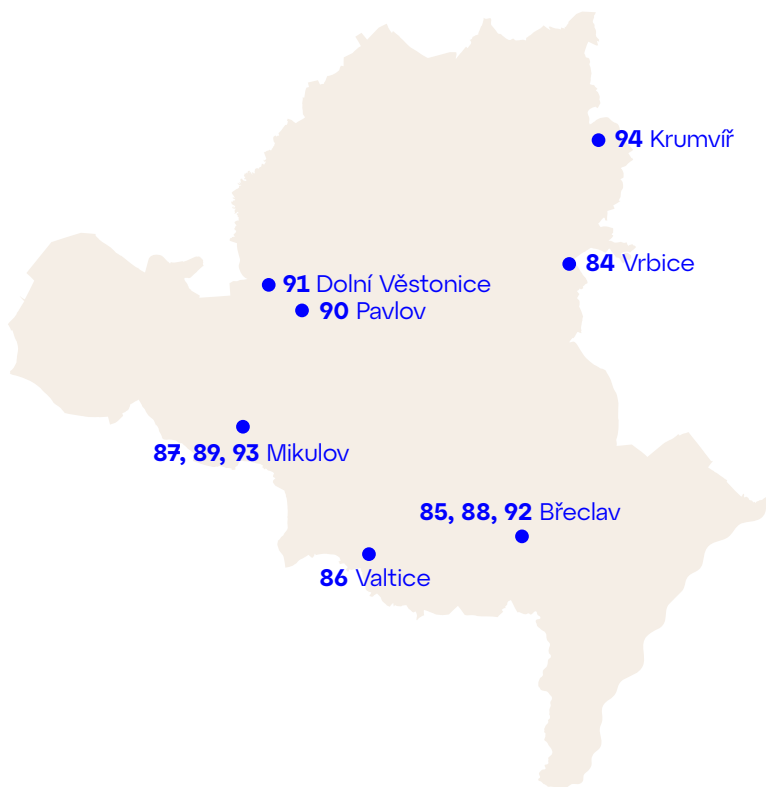
Čím se vlastně primárně živíš?

Stále pracuji v brněnském nakladatelství Druhé město. Produkčně zajišťuji vznik knihy od textu po její reálnou podobu. To nás s rodinou tak nějak jistí. A pak se díky arteterapeutickému výcviku čím dál víc pouštím do práce s lidmi – primárně s dětmi a mladými, ale mám za sebou i pár zkušeností s dospělými a seniory. Ten výcvik, metoda ekoarteterapie, je jediný v Čechách zaměřený na práci s přírodním prostředím.

Když se vrátím k počátkům umění, myslíš si, že existuje něco, co spojuje třeba prehistorické umělce s tebou?

Určitě. Myslím, že společný může být ten základní princip: snaha poznávat a zaznamenat skrze tvorbu náš svět, být nástrojem a v napojení na základní kosmickou energii. Jsem přesvědčený, že tvorba, umění – možná spíš tvorba v obecnějším rámci – je nějaký úplně prazákladní systém, bez kterého nic nefunguje. Vidíme to každé jaro. Věci se zjevují a zase se do sebe nějak propadají. Přijde mi, že erupce kreativity je prazáklad všeho, od vesmíru až po mikroúroveň. Jak se vytvářejí hvězdy, je pro mě stejný princip jako stvořit obraz.

84 Bulava Petr**KRUH resp. ČTVEREC**

- malba, fotografie, sochařství, grafika, objekt, konceptuální umění, site specific

so 10–17 h**ne** 10–17 hVrbice 201, Vrbice
732 163 431**85 Fröhlich Josef**

- řezbářství, figurální tvorba, bonsaje

so 13–17 hPísníky 15, Břeclav
723 320 562**86 Galerie KOREK**

- fotografie, grafika, malířství, sochařství, architektura

so 10–18 hZámek 2, Valtice
vstupní brána k zámku Valtice
777 673 340**DOAkce****so** 10–14 h

Komentované prohlídky a rodinná výtvarná dílna reflektující aktuální sochařskou výstavu Sára Skoczkové. Vhodné pro všechny věkové skupiny

87 Krausová Denisa

- malířství

so 10–17 hValtická 22, Mikulov
775 326 882**88 Křivánek Karel**

- grafika, ilustrace, keramika, kresba, malířství

so 10–17 hNerudova 18, Břeclav
775 326 368

89 Mikulovské výtvarné sympozium "dílna"

- malba, objekt, alchymie, současné umění

so 10–17 h **ne** 10–17 h
Zámek 1/4, Mikulov
Regionální muzeum v Mikulově –
Zámek Mikulov
606 722 594

DOAkce

so 16–17 h

Komentovaná prohlídka výstavou uměleckých děl vytvořených v rámci 32. ročníku Mikulovského výtvarného sympozia "dílna" – ALCHYMIE

90 Plotěná Marie atelier a výstavní galerie

- drásané pastely, kreslený humor, drátěné objekty

so 13–17 h **ne** 13–17 h
Na Násvi 76, Pavlov
725 865 180

91 Vítková-Klímová Danuše

- akvarel, malba

so 10–17 h
Pálavská 1, Dolní Věstonice
u hřbitova
736 154 130

DOAkce

Na návštěvě u Venuše. Konfrontace různých venuší – oslava krásy lidského těla. Přijďte si vyrobit svou venuši: na výběr bude kresba, papírová vytrhávanka, koláž, muchláž, kašírování, malba prsty, modelování.

92 Vojtek Antonín

- malířství, grafika

so 14–17 h
Jana Moláka 3, Břeclav
723 887 977

93 Regionální muzeum v Mikulově – Zámek Mikulov

- malba, objekt, sochařství, současné umění

so 10–17 h **ne** 10–17 h
Zámek 1/4, Mikulov

DOAkce

so 10–13 h

Venuše 2.0: Venuše po našem. Zapojte se do tvůrčího workshopu, který na jeden den oživí výstavu Druhý život venuše na Zámku Mikulov. Účastníci budou moci tvořit pod vedením zkušených lektorů tradičními i netradičními způsoby a svými díly se symbolicky připojí k samotné výstavě – stanou se tak součástí současného pokračování pradávného příběhu.

Pro dospělé a děti od 11 let.

Počet účastníků je omezen na 30 osob.

Rezervace nutná nejpozději do 12. září na adrese: archeopark@rmm.cz

Výstavy

Druhý život venuše

94 Spolek pro muzeum Krumvívř

- lidový oděv, historické interiéry, fotografie, design, folklor

so 10–17 h **ne** 10–17 h
Krumvívř 213
739 038 064

DOAkce

Přijďte si vyzkoušet zapomenutá řemesla, jako jsou drátování nebo pletení z pedigu.

Smích pomáhá zvítězit nad sebou

Marie Plotěná, Pavlov

Marie Plotěná je v kontextu českého výtvarného umění ojedinělým úkazem. Jako jedna z mála českých žen se autorsky prosadila v oblasti kresleného humoru. Od osmdesátých let minulého století se rovněž věnuje humoristické interpretaci biblických motivů. Její práce mohou diváci v rámci DOA vidět v Pavlově, kde společně se svým manželem opravili historický dům a zřídili v něm výstavní prostory.

Umělecké sklony vás doprovázely od dětství?

Kreslila jsem pořád a všude. Doma jsme měli opravdu výstavní, takový krásně nalakovaný konferenční stolek, a i ten jsem poškrábala kresbou. Maskovala jsem to dečkou, aby si toho maminka nevšimla. Pamatuji si, jak jsem se v zimě vezla na saních a měla nové rukavice. Ležela jsem na břiše a rukama čmárala do sněhu. Když jsme dojeli domů, rukavice byly úplně prodřené – a pěkně jsem to schytala.

Měla jste rodinné zázemí spojené s uměním?

Ne, neměla.

Ale pak jste si prosadila studium na ŠUŘce.

Ano. Zpočátku jsem chtěla studovat malbu, jenže

ta mi doma neprošla jako příliš nepraktická. Skončila jsem na drobném uměleckém průmyslu. Navrhovali jsme hračky, loutky, dekorativní předměty.

Na co z výuky si vzpomínáte?

Například na uměleckou vazbu pana Jindřicha Svobody. Ten byl velmi přísný, ale dokázal v nás vzbudit zájem a cit pro materiály.

Jak jste se dostala ke kreslenému humoru?

Kontinuálně jsem stále kreslila a po škole začala přemýšlet, co budu vlastně dělat. Jako všichni tehdy, i já jsem dostala umístěnku do práce – byla na Lidovou školu umění v Boskovicích. Jenže pořád jsem měla „zaječí“ úmysly. Chtěla jsem zůstat na volné noze, necítila jsem se jako kantorka.

Takže jste se po škole snažila prosadit jako umělkyně a věnovat se volné tvorbě?

Ano. Zpočátku jsem vytvářela drobné šperky, brože, lepené tapiserie (což je paradox – ono se to běžně tká, ne lepí). Začala jsem dělat i různé drátěné tkaniny, závěsné objekty figurativního i nefigurativního charakteru. Měla jsem z toho propíchané ruce a rozbité stěny, protože jsem měla být plný umění.

Vraťme se zpátky ke kreslenému humoru.

Sledovala jsem tehdy výtvarný tisk, kde se objevoval i kreslený humor, a tam tiskla Vlasta Švejcdová, která byla v ročníku nade mnou. Tak jsem si řekla, co kdybych to zkusila taky. Potřebuji k tomu jen papír a tužku. Skladovací problémy minimální, publicita možná.

A jak to šlo?

Samozřejmě ze začátku těžko, ono vymyslet vtíp a dát tomu nějakou příhodnou formu, to je celkem makačka. Ale pak se to najednou samo spustilo! Napadala mě jedna věc za druhou a měla jsem toho hned několik stovek.

Kde všude jste publikovala?

Od roku 1976 v různých médiích: Dikobraz, Mladý svět, Stadion, Květy, Vlasta, Opus Musicum, Naše vojsko, Svět v obrazech... bylo toho hodně.

Každodenní tvůrčí proces vypadal jak?

Často mi stačilo jít po ulici, něco uvidět, uslyšet. Potom jsem měla okamžitě chuť sednout ke stolu a kreslit. Měla jsem to ohraničené tím, že začnu, až v tom bude ten vtíp. Vedle kresleného humoru jsem ale dělala i volné lyrické pérovky, toho vznikly pěkné balíky.

Máte chytrý humor, funguje vizuálně, nepotřebuje textové vysvětlení.

Je to trochu mozková gymnastika. Mým záměrem bylo udělat dobrý fór, vizuálně esteticky oproštěný od detailů. Brala jsem to jako noblesní výtvarnou disciplínu a bavil mě intelektuální humor, nepodbíživý. Nebyl zas tak v kurzu a často jsem narazila, protože redakce chtěly spíš takový ten instalatérský humor, který osloví širokou veřejnost. Ale já jsem chtěla dělat čisté vizuální gagy.

Přijde mi, že vaše témata jsou spojená s každodenním životem žen.

Když jste žena, je normální řešit, co se vás dotýká, kdybych byla muž, bude to jinak. Na druhou stranu – rodinu a děti jsem třeba ani jako žena neřešila.

Zajímala mě filozofická a společenská témata. Muži měli na tvorbu vždy více prostoru, mají ostřejší lokty, dovedou se lépe prodat a jít za svým cílem. Žena často tvoří na koleni v kuchyni, až splní ostatní povinnosti, které se od ní automaticky očekávají. Já jsem si řekla: Tak tohle nebudu akceptovat! Chci umělecky pracovat naplno!

Řekla byste o sobě, že jste feministka?

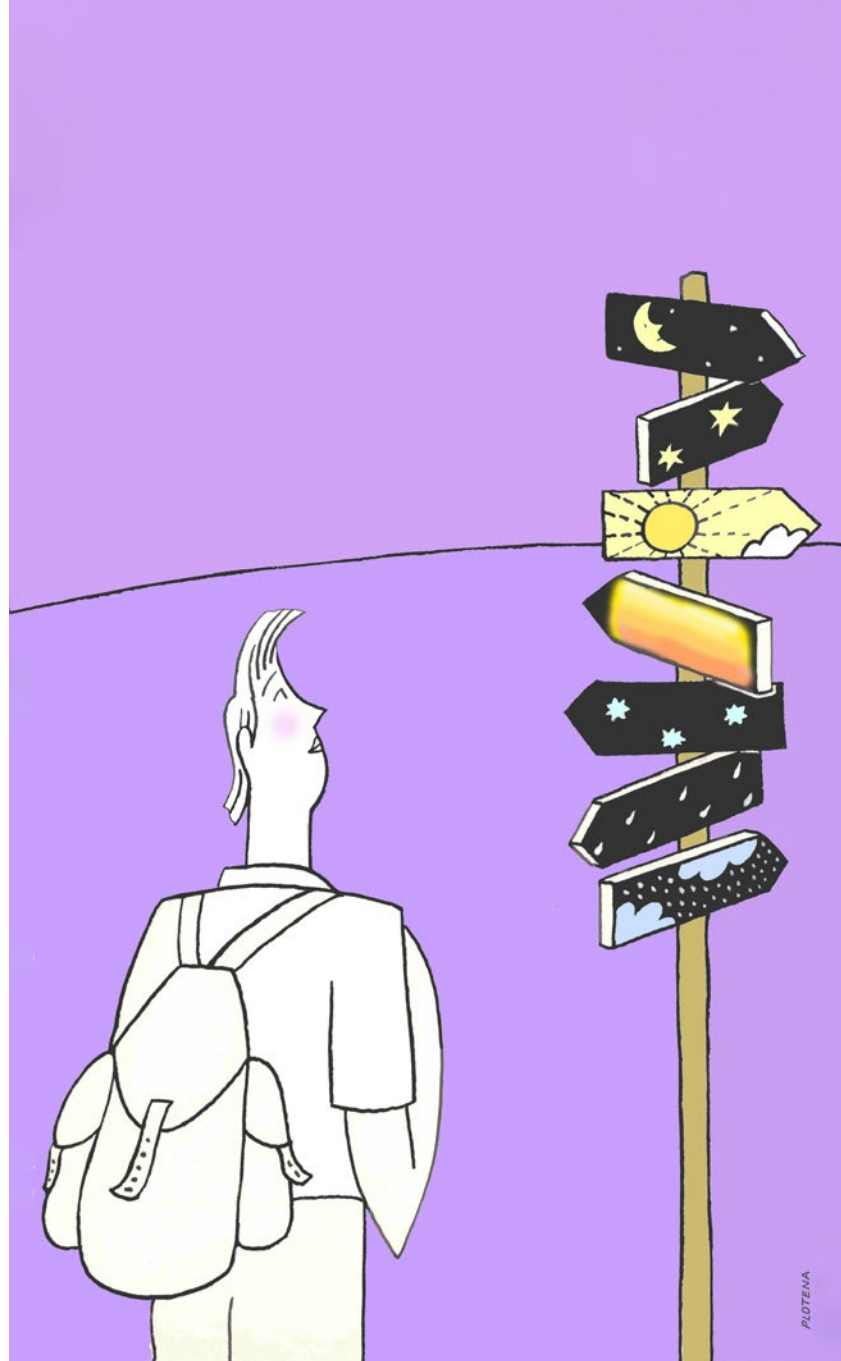
Mnohokrát se mě ptali na rozdíl mezi ženským a mužským humorem. Ale já to беру tak, že každý člověk je originální bytost – a jestli je talentovanější muž, nebo žena, není otázkou feminismu nebo emancipace. Byly i výstavy organizované pouze pro ženy kreslířky, hlavně v hispánském světě, a abych řekla pravdu, ta úroveň nebyla často nic moc. I když samozřejmě, byly tam i výborné karikaturistky.

Kdo z kolegů tvůrců kresleného humoru se vám autorsky líbil?

Například Ellena Ospina, dále jsem měla ráda Candize, to byl iránský karikaturista, měl úžasně čisté linie, výborné fóry, dále Emily Bittner. Ono jich bylo hodně, jen si vzpomenout na všechna ta jména.

Znala jste se s Janem Steklíkem?

Ano, jednou mě pěkně překvapil. Na jedné vernisáži ke mně přišel, objal mě a zvedl do vzduchu a spustil dolů. Já jsem na ty jeho vtipy nebyla zvyklá. On byl velmi zvláštní, když neměl někoho rád, tak to uměl dát dosti nevybíravě najevo. Ale my dva jsme se snášeli výborně, i když jsme nebyli zas nějak blízcí přátelé. Je to dané i tím, že nemůžu moc alkohol, ale sympatie tam byly. I když on dělal jiný druh humoru, byl dost erotický, což já zas tak moc nemusím.

Erotika se ve vašem kresleném humoru nevyskytovala?

Dělala jsem mnoho věcí o lásce, ale to bylo něco jiného. Někteří mi pak říkali, ten tvůj humor je příliš laskavý, to není ono. Humor má být břitký, musí jako správná satira bodnout, ale já to tak neberu.

Máte vlastní definici kresleného humoru?

Lidé se často trápí, ale měli by zkusit vidět svoje problémy v jiném měřítku – z hlediska vesmíru. Humor nám umožňuje získat nadhled. Je to jako s tou růží, vidíme ostny, ale uniká nám květ. Smích pomáhá zvítězit, umožňuje zvládat život, a navíc je zdravý.

Jak jste se dostala k biblickým motivům?

Vždy mě zajímala historie. V ateistické době mého mládí nás seznámili maximálně s antickou filozofií – a i tu jsem si nastudovala více, než bylo nutné. Potom jsem se přirozeně chtěla podívat na bibli a křesťanství. Ale za totality byl obrovský problém ji sehnat.

To se vám nakonec podařilo.

Ano, bible mě začala oslovovat. Zjistila jsem, že jsou tam věci, které – se vším respektem k tomu tématu – lze převést do vizuálního nebo slovního humoru. Souvisí to i s tím, že existují mnohé překlady božích slova. V češtině je to otevřená louka a takový člověk, který neví, co čte, to může chápat stejně tak polopaticky jako dítě, ale vy mu to můžete nějak zkomplikovat, aby to uviděl jiným pohledem a začalo ho to přitahovat jako zdroj moudrosti.

Vy osobně jste věřícím člověkem celý život?

Ne, já jsem byla dítě, které sice vyrůstalo ve formální katolické rodině, ale k aktivní víře vedené nebylo.

Víte, od mala jsem byla trochu rebel, a když komunistická učitelka na základní škole poslala do kouta klečet spolužačku jen za to, že chodí „klečet do kostela“... Tak jsem si vzdorovitě napsala ze zadní strany školního sešitu: „Budu vždy věřit v boha.“ To bylo v páté třídě. Pak jsem čekala na to, jestli si toho textu při kontrole sešitů soudružka učitelka všimne. Nikdy na to nepřišla.

V otázce víry, co pro vás bylo formujícím momentem?

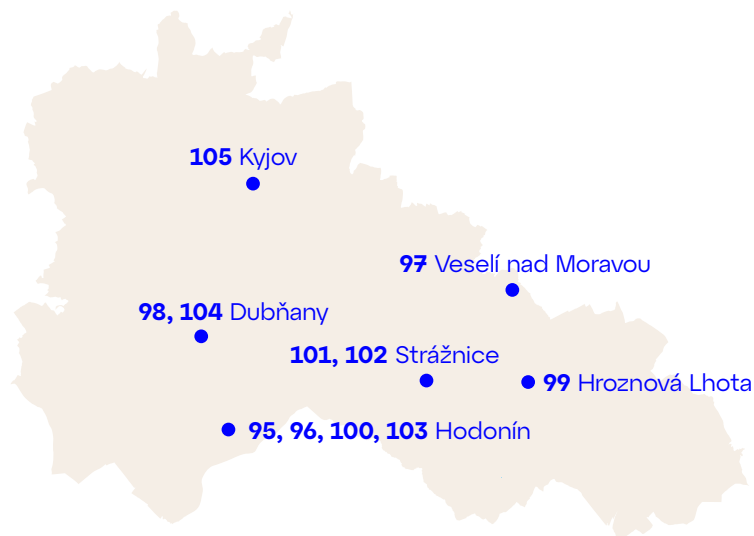
Když jsem se začala ptát sama sebe: „Tak je bůh, nebo není?“ Přece si to nenechám jen tak od někoho nakukat, sama na vlastní kůži to musím uznat. Zažila jsem si pěkný věci, vím o nich jen já a byly to zázraky. Od té doby vím, že je nad námi. A má nás rád.

Má bůh smysl pro humor?

Obrovský. Lidé se mě často ptají: „Kde v bibli prosím tě vidíš humor?“ No přece v životě, v jeho stvoření. Abraham měl dva syny – prvního si vynutil, to byl Ismael, a druhý, zaslíbený, se jmenoval Izák. Víte, co to jméno znamená? Smích! Smíšek! Nakonec i my máme smysl pro humor, ne? Člověk bez něj je fádni.

Kam návštěvníky DOA pozvete?

Zvu vás do Pavlova, krásného koutu jižní Moravy. Je tam nádherný výhled na hrad, krásná krajina – pokud pomineme ty nádrže. Pamatuji si to ještě z dob, kdy tam řvali jeleni. Máme tam chalupu, kterou jsme koupili v roce 2002, a celou dobu na ní usilovně pracujeme. Takže teď tam mám depozitář a svoji jakoby galerii. Lidé tam mohou vidět ukázky mých prací z oblasti kresleného humoru, drásaných pastelů, biblických ilustrací i drátěných objektů.

95 Buchta Jan

- sochařství, malířství, kresba

so 12–17 hPalackého 36, Hodonín
608 978 059**96 Galerie výtvarného umění v Hodoníně**

- malířství, plastika, nová média, instalace

so 12–18 h**ne** 12–18 hÚprkova 2, Hodonín
518 351 051**DOAkce****so** 14–17 h

Sny, co se nechtějí probudit – workshop inspirovaný ranou tvorbou Josefa Bolfa, jehož cílem je prozkoumat možnosti záměrného nevkusy a deformace v umění jako výtvarného i emocionálního nástroje. Zaměření na subjektivní vnímání krásy, identity a paměti. Pro děti i dospělé

so 16–18 h

Devadesátky mezi námi – populárně naučný program o umění 90. let. V odlehčeném duchu se bude dotýkat otázek vizuální kultury 90. let, role médií, postmoderny, balancování na hraně kýče apod. Pro širokou veřejnost

Výstavy

Svoboda v pubertě – umění 90. let

Dušana Vrbovská – Natura mortua et viva

97 Groš Vladimír

- keramika, kamenina, majolika, knižní vazba

so 10–17 hNa Hrázi 258,
Veselí nad Moravou-Milokošť
728 941 191

- 98 Kaňovská Alexandra** **ne 13–17 h**
Moravská keramika Hřbitovní 412, Dubňany
 • keramika, folklor 602 746 801

- 99 Pavlica František** **so 10–17 h ne 10–17 h**
litografická dílna Hroznová Lhota 281
 • malířství, grafika, ilustrace 731 463 272

- 100 Pinda Martin** **so 10–17 h ne 10–17 h**
Kovárna Lotreks Armory Brněnská 59b, Hodonín
 • nožířství, umělecké areál bývalé cihelny
 kovářství 777 979 022

- 101 Přikryl Petr** **so 10–17 h ne 10–17 h**
 • malířství Veselská 25, Strážnice
 702 066 374

- 102 Strážnický modrotisk** **so 10–17 h ne 10–17 h**
 • design, textil, grafika, J. Skácela 1547, Strážnice
 umělecké řemeslo 732 736 098

DOAkce

so, ne 10, 11, 13, 14, 15 a 16 h

Prohlídky modrotiskařské dílny vám zaručeně vyvrátí fámy, že modrotisk je jen folklor, který pouští barvu nebo se krčí. Kromě výroby krojových součástí se dozvíte něco o současných trendech v oblasti oděvních i interiérových doplňků.

- 103 Středisko volného času** **so 10–16 h ne 10–16 h**
Důbrava nám. B. Martinů 5, Hodonín
 • keramická dílna 737 334 263

- 104 Škodík Roman** **so 10–17 h ne 10–17 h**
 • řezbářství Havlíčkova 333, Dubňany
 606 122 925

DOAkce

Možnost vyzkoušet si řezbářská dláta a řezbářské techniky

- 105 Šohaj Minařík David** **so 10–17 h**
 • malířství Žižkova 628/27, Kyjov

Mám rád, když obraz není jen „intelektuální záležitost“

David Šohaj Minařík, Kyjov

David Šohaj Minařík má za sebou neobvyklou cestu plnou životních změn. Po rozhodnutí opustit právnickou fakultu prošel uměleckými ateliéry v Ostravě i prestižní Královskou akademií v Kodani. Poslední dva roky se intenzivně věnuje rozvoji podnikatelského startupu na výrobu ekologického obalového materiálu. Umění a primárně abstraktní malba je však něco, co neustále tvoří nedílnou součást jeho života.

Mohl bys nám na úvod představit svou cestu ke studiu umění?

Moje cesta byla poměrně neobvyklá. Nejprve jsem studoval práva. Ve čtvrtém ročníku jsem si ale uvědomil, že nemá smysl pokračovat ve studiu něčeho, co mě vůbec nebaví a co bych měl dělat dalších padesát let. Přestože jsem měl dobré známky, rozhodl jsem se práva ukončit a věnovat se tomu, co mě lákalo od samého začátku – malbě. Měl jsem jasnou

představu, že chci tvořit obyčejné malby. Přihlásil jsem se na Fakultu výtvarných umění v Brně, konkrétně na obor digitálních multimédií. Bohužel mě nepřijali, protože jsem při pohovoru váhal a přiznal, že zatím stále studuji práva a nejsem ještě úplně rozhodnutý.

Takže jsi ještě rok počkal.

Studium práv jsem ukončil a podal přihlášku na malbu v Ostravě, kde mě přijali. Prošel jsem ateliérem Daniela Balabána a Františka Kowolowského. Do Ostravy mě to stejně táhlo víc. Nepřišla mi tehdy tolik trendy jako Brno nebo Praha, byla víc svá, osobitá.

A pak ses přihlásil ke studiu na Královské akademii v Kodani?

Říkali mi, že šance na přijetí je téměř nulová. Na magisterský program totiž nemusí akademie přijmout nikoho – je to neplacené studium s velmi přísnými kritérii, na které se hlásí obrovské množství uchazečů. Měl jsem ale obrovské štěstí. Ten rok přijali jen dva studenty na malbu, a já byl jedním z nich. Bylo to překvapivé, protože v Dánsku byla malba v té době poměrně okrajovým oborem. Právě ta odvaha jít proti trendům je něco, co na Dánsku obdivuji. Nakonec jsem tam nejen studoval, ale i čtyři roky žil. Diplomovou práci, kterou jsem vytvořil, si koupil renomovaný galerista z místní galerie, kde jsem pak měl několik výstav. Zdálo se, že se vše vyvíjí dobře, ale jak už to bývá, život mě navedl jiným směrem.

Co tě přimělo k návratu do Česka?

Hlavní motivací k návratu bylo narození syna. Ještě předtím jsem ale odjel na půl roku na Erasmus do Prahy a musím říct, že zkušenost s Akademií výtvarných umění v Praze pro mě byla v mnoha ohledech šokující.

Nechci říct, že by na Královské akademii v Kodani nebyly žádné problémy, ale zpětně jsem si uvědomil, jak zastaralé přístupy a stereotypy u nás stále přetrvávají.

Co tě na českém školství nejvíc zaskočilo?

Jedním z největších problémů je podle mě klientelismus – na úrovni vedoucích ateliérů i jejich asistentů. Často nejde o to, aby do školství přišla skutečná kompetence nebo zkušenosti, ale spíš o osobní vazby. Dalším problémem byl přístup ke studentům. V Dánsku mě fascinovalo, že jsou studenti od začátku motivováni k tomu, aby se rozvíjeli. Místo kritiky se jim nabízí konstruktivní zpětná vazba a podpora. U nás se to často dělá přesně naopak – studenti jsou dva roky učeni malovat realitu, aby byli další čtyři roky odnaučováni všemu, co předtím dělali.

Jak bys popsal svou vlastní tvorbu?

Věnuji se malbě olejovými barvami, co jsem dělal trochu jinak, je, že jsem si kdysi začal vyrábět své vlastní olejové pastely. Vždy se do obrazu snažím dostat emoce a zážitky vyjádřené pomocí základních prvků, jakou jsou linie, kontura, barva nebo objem. Vždy mě fascinovaly obrazy, které vás na chvíli zaskočí – kdy nevíte, co si o nich máte myslet, ale přesto vás nepustí. Obrazy, do kterých si můžete promítnout něco ze své vlastní situace.

Vzpomínáš si na nějakou reakci, která tě potěšila?

Jedna z nejlepších zpětných vazeb, co jsem kdy dostal, byla od paní, jejíž manžel si koupil můj obraz. Po dvou letech mi na vernisáži řekla, že má obraz pověšený před kuchyní a každý den na něj při snídani kouká. Říkala, že jí ten obraz pomáhá definovat náladu dne – někdy ji zlepší, někdy jí ukáže, co může změnit.

Mám rád, když obraz není jen „intelektuální záležitost“, ale spíš relativně obyčejná věc, která neobvykle funguje. Myslím, že umění má být především blízké a srozumitelné pro lidi, kteří s ním žijí. To je pro mě důležité.

Jak vnímáš počátky umění? Mají dnešní a prehistorické umění něco společného?

Určitě. Připomíná mi to knihu *Mysl v jeskyni* od Davida Lewise-Williamse, která mě úplně uchvátila. Popisuje, jak první malby vznikaly – byly to jednoduché geometrické tvary, klikaté čáry, kolečka nebo tečky. Vědci zjistili, že ty obrazy mohly vzniknout v momentu, kdy lidé seděli u blikajícího ohně. Při zavřených očích se jim tyto tvary promítaly na sítnici a oni je pak přenášeli na stěny.

Takže první malířský moment.

Přesně tak mohly vznikat první malby – jeden člověk ukazoval druhému, co vidí, a ten druhý zase reagoval tím, co vidí on. A to je podle mě základní podstata umění. Pokus zprostředkovat to, co máme uvnitř, co vidíme „za zavřenými víčky“. Myslím, že právě tohle je něco, co nás jako lidi spojuje. Něco jako „super my“ – sdílený, univerzální moment lidství. Je to snaha předat druhému to, co sami cítíme a vnímáme, a tím se propojit. A tohle spojení považuji za jednu z nejkrásnějších a nejdůležitějších věcí, které umění dokáže.

A tvoje důležité počátky s uměním?

Jednou jsem se na půl roku zavřel na chalupě na Vysočině, úplně o samotě. Bylo to místo, kde jsem si musel přitápět dřevem ze střechy chalupy. Střecha sice stará byla, ale přežila to beze ztrát, takže jsem celou zimu zvládl v pohodě.

Během té doby jsem si uvědomil jednu klíčovou věc: se základními prvky malby – barva, linka a kontura – se dá prát celý život. Později moje diplomka i texty kolem mých výstav byly často postavené na této myšlence. Vycházel jsem z konceptu „super já“, což na první pohled může znít trochu egoisticky, ale spíš jsem to myslel jako „super my“ – koncept, který umožňuje divákovi promítnout si do obrazu něco vlastního. Proto jsem se rozhodl věnovat abstraktní malbě.

A co tvůj současný život? Jak se spojil s uměním a dalšími projekty?

Po návratu do Česka jsme se usadili na Hodonínsku, konkrétně ve Vřesovicích u Kyjova. Narodila se nám dcera, která byla velmi nemocná a bojovala o život. Dnes už je naštěstí v pořádku, ale ten rok, kdy jsme čekali, jak to dopadne, mě hodně změnil. Uvědomil jsem si, že malování je sice něco, co opravdu umím, ale chtěl jsem zkusit dělat něco, co má hmatatelnější přínos.

Takže ses vydal na novou cestu.

Začal jsem studovat biologii a pracoval na výzkumu neuronových spojení. Nakonec jsem skončil u ekologického startupu, kde vyrábíme materiál z houbového vlákna nahrazující polystyren.

A k umění se vrátíš?

Minulý rok jsem neměl žádnou výstavu, ale teď se pomalu vracím zpátky k malbě. Umění je pořád důležitou součástí mého života, ale vnímám ho jako něco, co se může doplňovat s dalšími aktivitami, které mají konkrétní dopad na svět kolem nás.

CO MÁ PODLE TEBE
SPOLEČNÉHO SOUČASNÉ
A PREHISTORICKÉ UMĚNÍ?

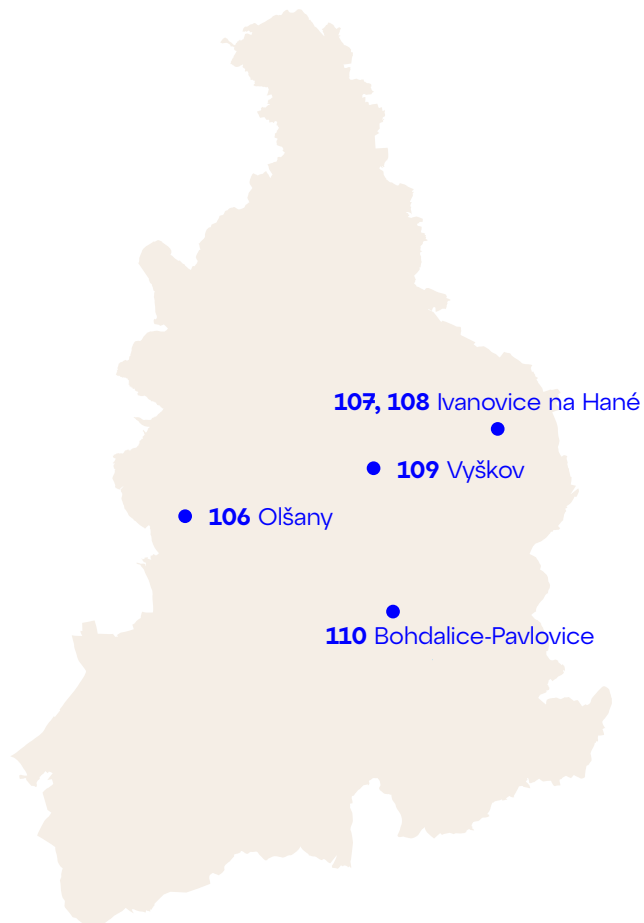
MAKAPANGSATSÝ
OBLÁZEK

POCHOPENÍ DŮVODŮ UMĚLECKÉ TVORBY JE POCHOPENÍ KULTURNÍCH SOUVISLOSTÍ. A TROUFÁM SI MYSLET, ŽE SOUČASNÉ UKOTVENÍ A CHÁPÁNÍ JEDINCE-UMĚLCE-KYNĚ VE SPOLEČNOSTI JAKO MIMOŘÁDNÉHO TVŮRČÍHO INDIVIDUA, KTERÉ DOVEDE SVÝM LAKMUSOVÝM PAPIRKEM VYLOVIT HLUBŠÍ SOUVISLOSTI SOUČASNÉHO SVĚTA, A DOKONCE SE ZHMO TNĚNÝMI ÚTRŽKY SVÉ DUŠE OBCHODOVAT, BUDE NA HONY VZDÁLENÉ POZICI PRAVĚKÉHO AUTORA-KY. OVŠEM I TEHDY ŠLO O UCHOPENÍ SVĚTA, VE KTERÉM LIDÉ ŽILI. A VÝHODA VÝTVORŮ V OBJEKTECH A JESKYNNÍCH

MALBÁCH JE TA, ŽE MOHOU DÁLE EXISTOVAT NEZÁVISLE NA ČLOVĚKU, BÝT PŘEDÁVÁNÉ PO GENERACE. STÁVAJÍ SE ORIENTAČNÍMI BODY V JINAK NETEČNÉM SVĚTĚ.

HELENA LUKÁŠOVÁ
SOCHAŘKA

106 Broušková Marie

- fashion design, šperk

so 10–16 h**ne** 10–13 hOlšany 250 (Kulturní dům)
730 951 209**DOAkce****so** 10–16 h

Přijďte si vyzkoušet šití na šicím stroji. Domů si můžete odnést i vlastnoručně vyrobenou maličkost.

107 Michálek Radek

- malířství, asambláž, objekt, graffiti art

so 10–17 hŽižkova 7, Ivanovice na Hané
bez zvonku, prosím volejte
724 361 163**108 Michálek Belzová Denisa**

- malířství, ilustrace, kresba, graffiti art

so 10–17 hŽižkova 7, Ivanovice na Hané
bez zvonku, prosím volejte
777 084 074**109 Muzeum Vyškovska – Zámek**

- malířství, grafika, ilustrace

so 10–17 h**ne** 10–17 hnám. Čsl. armády 475/2, Vyškov
731 517 211**DOAkce****so** 14 a 15 h**ne** 14 a 15 h

Komentovaná prohlídka výstavy

Výstavy

Příběhy malířky a grafičky Heleny Bochořákové-Dittrichové

**110 Pospíchal Miroslav
Galerie Zachary**

- malířství

so 10–17 h**ne** 10–17 hBohdalice 171,
Bohdalice-Pavlovice
778 168 084

Máme svá kmenová území

101

**Denisa Michálek Belzová, Radek Michálek,
Ivanovice na Hané**

My vlastně žijeme v takovém uměleckém mikro-kolektivu o dvou členech, směřjí se a začínou nadšeně popisovat podobu svého ateliéru v Ivanovicích na Hané. Denisa je malířka a zakladatelka výtvarné školy Start-Art, její partner Radek pracuje jako stavební technik a zájem o materiály se otiskuje i do podoby jeho uměleckých objektů. V našem rozhovoru jsme se dotkli mnoha zajímavých témat od výhod a úskalí společného ateliéru až po individuální a možné prehistorické počátky umění.

Existuje u vás nějaké společné téma?

RM: Když jsem vidával Denisiny práce ještě v době jejího studia na FaVU v Brně a krátce po jeho dokončení, už tehdy mi připadalo, že mezi našimi pracemi existují určité společné prvky. Teď, po letech, mi přijde, že se naše tvorba přirozeně prolíná, propojuje, a možná se i vzájemně ovlivňuje. Občas si říkám, jestli to není už příliš, ale osobně mi to nevadí. Co myslíš, Deniso – jaké je naše společné téma?

DMB: Hodně jsme o tom diskutovali. Myslím, že naším společným tématem je určitě čas. Jinak, já se hodně

věnuji architektuře. Když jsem s tím začínala, zajímal mě „zastavený čas“ – ten okamžik bytí. Dodnes je to charakteristické pro mou tvorbu, jen jsem se posunula od industriálních monumentů ke skromnějším motivům, třeba chatrčím (*smích*). I když maluji krajiny, téma času zůstává. Fascinuje mě okamžik mezi zrozením a zánikem, což se odráží ve starých, rozpadajících se místech. Dokonce i krajina je pro mě záznamem času – širé prostory, stromy jako symbol života a smrti. Zabývám se existenciálním rozměrem prostoru.

RM: Já naopak pracuji s materiály, objekty a stopami času. Tvořím časosběrné objekty, například sbírám vrstvy barev ze zásahů do venkovních ploch, které jsem vytvořil před dvaceti lety, když jsem dělal street art a graffiti. Tyto fragmenty odebírám, konzervuji pryskyřicí a vytvářím něco jako nové archeologické malby – objekty. Navíc pracuji se stavebními hmotami, nebo jsem například více než rok sbíral prach, který se hromadil v mém ateliéru, a z něj jsem vytvořil objekt – směs prachu a betonu. Všechny tyto procesy mají společného jmenovatele – čas a recyklaci.

DMB: Zároveň Radek umí tvořit jiným způsobem než já. Pamatuji si, jak jsem za ním jednou přišla do práce ještě v době, kdy jsme spolu nebyli. Pod stolem měl tajné formičky, do kterých odléval své umělecké objekty, a přitom stále zvládal jednat se zákazníky.

Jaké profesi se věnujete vedle své tvorby?

RM: Jsem technik ve stavebnictví, pracuji se stavebními hmotami a vedu různá školení. Ten moment, kdy Denisa přišla do mé práce, si pamatuji – zrovna jsem před zákazníky míchal různé typy stavebních

materiálů a zároveň jsem si je odléval do svých uměleckých forem. Přišlo mi to dobrodružné – zákazníci netušili, že právě přede mnou vzniká umění, a přitom jsem plnil svou pracovní roli.

DMB: To je pro Radka typické – tvoří umění kdekoliv a při jakékoliv každodenní činnosti. Já jsem před lety založila výtvarnou školu Start-Art, kde nabízíme kurzy pro děti, dospělé a také přípravu na talentové zkoušky na střední a vysoké umělecké školy.

Máte pro tvorbu nějaké specifické podmínky?

DMB: Ano, potřebuji mentální zónu, kde můžu vytěsnit veškerý každodenní shon co nejdál od sebe. To se samozřejmě dělá těžko. Mám období, kdy tvořím, a pak taková, kdy vůbec nic neudělám, protože nemůžu vytěsňovat život. Teprve když se do sebe uzavřu, mohu začít umělecky pracovat – je to pro mě silně meditativní stav. Pomáhá mi také blížící se termín výstavy, který mě donutí tvořit, i když jsem unavená.

Máte společný ateliér, nebo pracujete každý zvlášť?

DMB: Naše tvůrčí místa se neustále mění. Hodně jezdíme malovat do plenéru – třeba na nádraží nebo na chatu, kde tvoříme venku mezi stromy. Momentálně máme ateliér v rekonstrukci, takže malujeme i doma, třeba akvarely v ložnici. Společné tvoření nám ale vyhovuje – každý se soustředí na své, ale zároveň cítíme, že jsme spolu.

RM: Taký máme velkou výhodu – posloucháme stejnou hudbu, takže se vzájemně nerušíme. Každý si dělá svoje, ale můžeme sledovat práci toho druhého a dát si zpětnou vazbu.

A kde se nachází váš ateliér?

DMB: Před časem jsme se přestěhovali do Ivanovic na Hané, kde jsme koupili dvojdům. V jednom bydlíme, v druhém – rozpadajícím se – máme ateliér. Do něj musím jít přes zahradu, což je velká výhoda, protože kdybych zůstala doma, neustále by mě to svádělo řešit praktické maličkosti místo tvorby.

Takže váš přechodový rituál od každodennosti k umělecké práci je vlastně přechod přes zahradu?

RM: Přesně tak. Máme tam zeď, na kterou jsem namaloval budoucí dveře – nyní funguje jako předěl mezi světem běžného života a světem umění.

DMB: Postupně si ateliér zvelebujeme. Skvělé je, že se dá malovat i na zahradě – a hlavně, je tam ticho. Můžete si vytvořit svůj vlastní svět a jednoduše v něm být.

Nepociťujete někdy sociální deficit?

DMB: Ano, to je nevýhoda. Občas mi chybí ateliér, který by byl součástí nějaké umělecké komunity. Přestěhovali jsme se sem poměrně nedávno, místní obyvatelé zatím příliš neznáme. Navíc jsme pracovníě hodně vytížení a domů se vracíme až pozdě večer, takže na přátelení s místními jsme zatím nenašli čas.

RM: Zatím je to pro nás takový ostrovní svět. Trochu nám ten sociální deficit vyrovnává mikrokolektiv, který tvoříme my dva (*smích*). Na druhou stranu, já jsem to tak měl vždycky a trochu se bojím, že kdybych měl kolem sebe hodně lidí, pracoval bych méně.

Téma letošního ročníku jsou počátky umění.

Sdílíme něco s prvními umělci světa?

DMB: Myslím, že umění se neustále vrací ke svým

kořenům a pořád z nich čerpá. Jako společnost máme potřebu identifikovat se s tím, co bylo před námi, a nějak se k tomu odkazovat. A to samé platí i pro jednotlivce – ve své vlastní tvorbě se stále vracíme k dětství, k počátkům vlastní kultury.

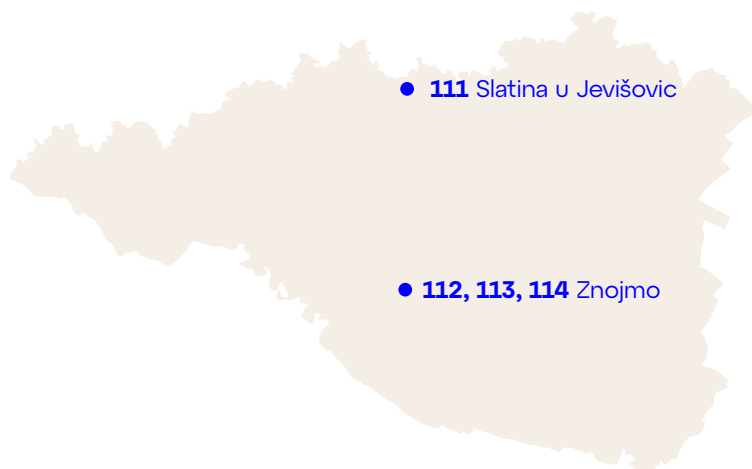
RM: Podle mě souvisel počátek umění s rituálem. Tím, že někdo zvětšil symbol – například zvíře –, umocnil schopnost ostatních pralidí jej ulovit. Síla umění od počátku až dodnes spočívá ve schopnosti probouzet v lidech nový způsob vidění, a tak proměňovat naše vnímání světa. Pro mě je spojujícím prvkem mezi současným a prehistorickým uměním také sběratelství. Touha přivlastnit si předměty, které nemají praktický účel, ale vidíme v nich potenciál. Nedávno jsem jel na kole do Brna a zahlédl na silnici kousek rozježděného plechu. Hned jsem zastavil, auta na mě troubila, ale já běžel do křižovatky, abych ho sebral. Musel jsem ho mít! Je to pro mě druh moderní městské archeologie.

Chystáte nyní nějakou výstavu?

RM: Společně s kurátorkou Olgou Čejkovou připravujeme výstavu od 5. 11. 2025 v brněnské Schrott gallery. Kromě maleb chceme představit i objekty, včetně velkých formátů.

DMB: Tematicky bude souviset s ideou Svobodného centra hluboké nebevice – název jsme vymysleli spontánně při letním táboráku, při přeskakování ohně a pozorování oblohy skrze koruny stromů. Souvisí to s návratem k jednoduchému způsobu života, který provozujeme přes léto v našem improvizovaném letním ateliéru. Je to pro nás kmenové území, kam se rádi vracíme.

**111 Galerie 1602 –
zámeček Slatina**

- objektová tvorba, malba, keramika, grafika

so 10–17 h
Slatina u Jevišovic 33
732 739 181

112 GaP / Galerie a Prostor

- sochařství, malířství, ilustrace, design

so 10–20 h **ne** 10–18 h
Kollárova 27, Znojmo
737 990 973

DOAkce

so 10–12 h

DRINK & DRAW – občerstvení spojené s malováním a kreslením přímo na stoly. Workshop k výstavě Pavla Duška: Tělo obrazu. Samoobslužný tvůrčí ateliér zaměřený na tvorbu z papíru

**113 Jihomoravské muzeum
ve Znojmě – Dům umění**

- malířství, architektura

so 10–17 h
Masarykovo nám. 11, Znojmo
725 742 079

Výstavy

Jiří Černý – Krajina jižní Moravy v obrazech
Prvorepublikové Znojmo
Slunovraty v nás

**114 Pokorný Karel
Ateliér a bytová galerie
KLASIKÁ/XXI.**

- malířství, objektová tvorba

so 10–15 h **ne** 10–15 h
Janáčkova 4, Znojmo
723 499 064

DOAkce

so 10–12 h

ne 10–12 h

Lekce kresby u malířského stojanu v ateliéru

Znojmo jako kulturní laboratoř

Andrea Krejčí, Umění do Znojma

Po studiích se rozhodla vrátit do svého rodného města a vytvořit zde kulturní a umělecký program zaměřený na současné umění. Společně s týmem stejně naladěných lidí založila galerii GaP, pořádají sympozia, realizují sochy ve veřejném prostoru města a věnují se uměleckému vzdělávání. Její hlavní motivací je touha budovat lepší svět, v němž bychom chtěli žít – i v menších městech.

Spolek Umění do Znojma, který provozuje galerii GaP, vznikl už v roce 2012. Máte tedy za sebou poměrně dlouhou cestu.

Ano, to máme. Přinesli jsme současné umění do skvělého města! Už od začátku bylo úžasné sledovat, kolik lidí jsme dokázali zaujmout.

Je radost slyšet, že i na menších městech je „hlad“ po současném umění. Na co jste veřejnost nalákali?

Pořádali jsme PechaKucha Nights a tím pravidelně vyprodávali kino, divadlo a další alternativní prostory. Oživila jsme chátrající budovy pivovaru, kde jsme uspořádali akci Garage Design. Následně přišlo významné otevření galerie GaP, doprovázené instalací sochy „Haló“ od Maxima Velčovského. A letos jsme přidali další aktivitu – založení Školy tvůrčího myšlení.

Vybavila byste si nějaký moment, který vás při zprostředkování současného umění veřejnosti opravdu dojal nebo pobavil?

Těch momentů je spousta, jsem poměrně senzitivní a intenzivně si užívám malé i velké okamžiky. Jeden z nejsilnějších pro mě byla performance „Pchenda the little mermaid“ v červnu 2023, doprovázená hudbou Ester Grohové. Matěj Pšenička alias Pchenda je queer umělec, který experimentuje se svou identitou, performancí, vizuálním uměním a kostýmy. Jeho identita je fluidní, což se odráží v jeho tvorbě. Před GaPem, v kostýmu mořské panny, vytvořil dojemnou scénu. Řešila touhu po něčem zdánlivě nedosažitelném, prožívání sebe sama a sny, které se mohou stát realitou. Pršelo, a když se na obloze objevila duha, bylo to naprosto magické. Plakala jsem dojetím.

Od září letošního roku začínáte nový projekt, Škola tvůrčího myšlení. Jak bude fungovat? Můžete ji přiblížit?

Škola tvůrčího myšlení bude oficiálně klasickou základní uměleckou školou, což znamená, že podléháme stejným legislativním pravidlům jako státní ZUŠ. Nicméně, díky Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní umělecké vzdělávání jsme vytvořili vlastní školní vzdělávací program, který vychází z námi uznávaných hodnot a vzdělávacích principů.

A jaké jsou tyto principy?

Věříme, že tvořivost je klíčová pro život – stejně důležitá jako čtení, počítání nebo naslouchání druhým. Umělecký jazyk vnímáme jako přirozený nástroj vyjádření, který lidem pomáhá lépe porozumět sobě i světu kolem. Naším cílem je vytvářet podporující

a respektující prostředí, kde se studenti budou cítit bezpečně a motivovaně. Chceme je vést k objevování jejich silných stránek, samostatnému myšlení a odvaze být autentičtí. Doufáme, že Škola tvůrčího myšlení bude místem, kde vzniká nejen umění, ale i nové vztahy, souvislosti a způsoby, jak společně tvořit svět, ve kterém chceme žít.

Jak vnímáte stav výuky umění v rámci našeho vzdělávacího systému?

Historie a tradice základního uměleckého vzdělávání v České republice je velmi bohatá a v evropském kontextu výjimečná. ZUŠ působí ve většině měst a obcí – je jich zhruba pět set po celé republice. Této tradice si velmi vážím, nicméně vnímám i jisté slabiny. V některých případech se systém jeví jako zkosnatělý a školy se nestíhají přizpůsobovat současným trendům – například v oblasti nových médií, interdisciplinarity či alternativních vzdělávacích přístupů. Občas zůstávají uzavřeny samy do sebe a jen málo komunikují s místním prostředím, i když se situace v posledních letech zlepšuje. Nesouhlasím ani s přehnaným tlakem na výkon – v uměleckém vzdělávání dávám přednost důrazu na samotný proces tvorby, rozvoj tvůrčího myšlení, citlivosti k okolnímu světu a schopnosti ovládat umělecký jazyk.

Pokračujete ve své snaze realizovat sochy ve veřejném prostoru?

Ano, aktuálně připravujeme další sochu pro Znojmo – tentokrát pomník obětem holocaustu. Pracujeme na něm společně s americkým umělcem Michaelem Joaquinem Greyem a kurátorem Jaroslavem Andělem.

Nedá mi to a musím se zeptat na vaše osobní motivace – a jak jste se vlastně do Znojma dostala?

Ve Znojmě jsem se narodila. V devatenácti jsem odešla na studia a později do Prahy, ale před třicítkou jsem se vrátila s touhou přinést do rodného města vše, co jsem objevila. Práce s městem mě fascinuje – a v menším městě může mít opravdu silný dopad.

Kde všude jste studovala?

V Ostravě, pak v Praze a krátce i v Brně. Vlastně studuji stále – aktuálně například navštěvuji pedagogické workshopy na AVU, prošla jsem Školou imaginace Evy Koťátkové i Scholastikou a dalšími programy. Studium mě teď baví mnohem víc než „zamlada“.

O čem byla Škola imaginace?

Nebyla to škola v tradičním smyslu slova. Spíše experimentální prostor, který umožňoval hluboký ponor do osobních, společenských a systémových témat, v nichž se imaginace rozvíjí. Pro mě to byla taková zotavovna pro smysly utlumené systémem současného vzdělávání. Školu založily umělkyně Eva Koťátková a Barbora Kleinhamlová a pro mě osobně to byla výjimečná a krásná zkušenost. Po celý rok jsme se pravidelně setkávaly a zkoumaly sebe i své vnímání v neobvyklých, často nekomfortních situacích. Objevovaly jsme, jaké máme smysly, jak je využíváme, jak je můžeme znovu aktivovat. Zkoušely jsme poznávat prostředí i sebe navzájem mimo naše zautomatizované návyky – a sledovaly, jaký kreativní potenciál se uvolňuje na hranici komfortní zóny.

Návrat do rodného města není dnes běžný. Nebylo by přece jen jednodušší zůstat v Praze? Co vám návrat přinesl?

Ano, zůstat v Praze by bylo jednodušší téměř ve všech ohledech. Ale nejsem ten typ, co potřebuje mít život jednoduchý. Přemýšlím, v čem návrat dává smysl... Možná v tom, že jsem mohla něco posunout, realizovat se, vrátit svému rodnému městu pomyslný dluh za to, že mě formovalo. Nevím přesně. Ale věřím, že práce v oblasti kulturní osvěty a budování komunity v regionech má hluboký smysl. Péči o své okolí vnímám jako radikální a aktivní rozhodnutí – způsob, jak budovat lepší svět. Klidně v drobnostech.

V souvislosti s menšími městy často slyším názor, že současné umění tam nikoho nezajímá. Setkala jste se s tím někdy?

Ano, slyším to poměrně často – a popravdě, není to úplně neopodstatněné. Jenže nejde tolik o to, kolik lidí současné umění zajímá, jako spíše o to, kolik lidí by mohlo zaujmout. Zájem totiž nevzniká z ničeho – rodí se ze zkušenosti. Lidé se zpravidla nezajímají o to, s čím se nikdy nesetkali srozumitelnou a přístupnou formou. Když je současné umění prezentováno citlivě, s ohledem na kontext místa, otevřeně a s možností dialogu, dokáže vzbudit zájem i tam, kde bychom ho nečekali. Veřejnost není jednotná masa. I v malých městech existují nejrůznější skupiny – zvědaví středoškoláci, senioři hledající podněty, učitelé, rodiče, bývalí studenti uměleckých škol. Mýtus, že „všichni“ něco odmítají, je často jen odrazem chybějícího impulsu.

MAKAPANSGATSKÝ
OBLÁZEK

CO MÁ PODLE TEBE
SPOLEČNÉHO SOUČASNÉ
A PREHISTORICKÉ UMĚNÍ?

ANDREA KAŇKOVSKÁ
SOCHAŘKA A LEKTORKA

V PRAVĚKU MUSELI BÝT UMANUTÍ, ABY DO KOSTÍ
VYRYLI RELIÉFY ZVÍŘAT NÁSTROJI, KTERÉ MĚLI
K DISPOZICI. MUSELI BÝT STRAŠNĚ UMANUTÍ, KDYŽ
KRESLILI KONĚ A ZVĚŘ V JESKYNÍCH, KAM NEDOSÁHLO
DENNÍ SVĚTLO. DNES I TEHDY BYLO UMĚNÍ NEPRAKTICKÉ
VE SVÝCH KONCEPTECH A KONTEXTech, PŘESAHOJÍCÍ
KAŽDODENNÍ ZKUŠENOST, OBOHACUJÍCÍ A NEZMĚRNĚ
ŠIROKÉ POLE MOŽNOSTÍ A ZPŮSOBŮ TVORBY
I ŽITÍ. PUSTIT SI DO ŽIVOTA UMĚNÍ BYL FAKT
COOL NÁPAD NAŠICH PŘEDKŮ.

Co tedy může být klíčem k přijetí současného umění?

Právě jeho schopnost reagovat na přítomnost. Současné umění může reflektovat místní historii, identitu, ekologii, společenské napětí nebo proměny veřejného prostoru. Pokud má dílo místní kontext a není samoúčelné, otevírá rozhovor i s těmi, kdo se o umění původně nezajímali. Důležité je nabídnout prostor pro sdílení a interpretaci – skrze komentované prohlídky, lektorské programy, diskuse nebo komunitní zapojení. Je to o důvěře a trpělivosti. Umění není rychlá služba, ale proces – vyžaduje čas, opakovaný kontakt a vztah. Jakmile si lidé zvyknou, že se „něco děje“, že s nimi někdo komunikuje a bere je vážně, začnou přicházet. A často přivedou i další.

Kdo tvoří váš nejbližší tým?

Lenka, Saša, Romča, Eva, Dada, Val, Adam, Katka, Lucia, Tereza – a další přibudou s nově vznikající školou. Tým kolem GaPu a Školy tvůrčího myšlení je opravdu výjimečný. Je to oáza, kde se cítím bezpečně a respektovaně. Jsou to lidé, které mám opravdu ráda a velmi si jich vážím – nejen pro jejich profesionalitu, tvořivost a pracovitost, ale hlavně pro jejich upřímnost, laskavost a ohleduplnost.

Letos jste zapojeni do programu Erasmus+, který vám umožnil několik vzdělávacích cest do zahraničí. Přinesl vám nějakou zajímavou inspiraci nebo nové kontakty?

Ano, program Erasmus+ je pro nás velkým přínosem. Objevujeme evropské kulturní instituce, které se kromě prezentace umění dlouhodobě věnují také vzdělávání a komunitní práci. Už první cesta do Rotterdamu nám přinesla spoustu inspirace a některé poznatky jsme rovnou uvedli do praxe.

Letošní ročník DOA nese téma počátky umění. Existuje podle vás nějaká paralela mezi současným a prehistorickým uměním? Co je tím společným počátkem?

Pravěké umění dokazuje, že tvoření – ať už jde o rytinu v jeskyni, nebo malbu na plátno – je lidskou odpovědí na vnitřní napětí, touhu něco sdělit nebo pochopit. Myslím, že právě tato vnitřní motivace tvořit je tím spojovacím bodem napříč tisíciletími. Umění je důkazem schopnosti člověka myslet v symbolech, zobrazovat nepřítomné, představovat si minulost i budoucnost. Tato schopnost byla v pravěku radikálním krokem k lidské identitě – a přetrvává dodnes. Společný základ prehistorického a současného umění vidím v potřebě vyjádřit se, porozumět světu a sdílet lidskou zkušenost. Změnily se nástroje, materiály i prostředí – ale vnitřní motivace tvořit zůstává. Umění z nás dělá lidi.

Jaké byly vaše umělecké začátky? Vybavíte si první silné estetické zážitky z dětství?

Vyrůstala jsem v porevolučním moravském maloměstě, takže mé dětství není spojené s návštěvami galerií ani kontaktem s velkými uměleckými díly. Ale i tak jsem odjakživa milovala krásu – vnímala jsem ji hlavně skrze knihy a architekturu. Ještě těsně před revolucí nás pustili do Západního Německa, kde jsem měla kmotru. Bylo mi pět a pamatuji si ten zážitek jako pohádku. V malém městečku Ansbach u Norimberku mě uchvátilo úplně všechno – fontána, ve které jsme se s mladší sestrou cákaly, rovné a čisté chodníky s cyklostezkami, lavičky na ulicích, krásné měšťanské domy s opravenými fasádami. Doted' mám v paměti velká okna, těžké závěsy, dřevěnou kuchyň, soukromé jezírko na zahradě.

Jako by ten svět byl jinak barevný než tehdejší šedé Československo?

Přesně tak. Vybavuji si, že sestra ztratila dudlík a v Německu jí koupili nový – tyrkysový! Tu barvu jsem do té doby neznala. Stejně jako hutnou lesklou fialovou barvu lakýrek, které jsem tam zdělila po praseštřenici. Myslím, že tohle první ohromení krásou bylo pro mě opravdu formativní. Dodnes chci, aby svět kolem mě byl krásnější, čistší, opečovaný. Nejde jen o umělecká díla, ale i o kvalitní architekturu, urbanismus, design, detaily...

Znojmo je krásné město. Můžete přiblížit, kde vaše galerie sídlí?

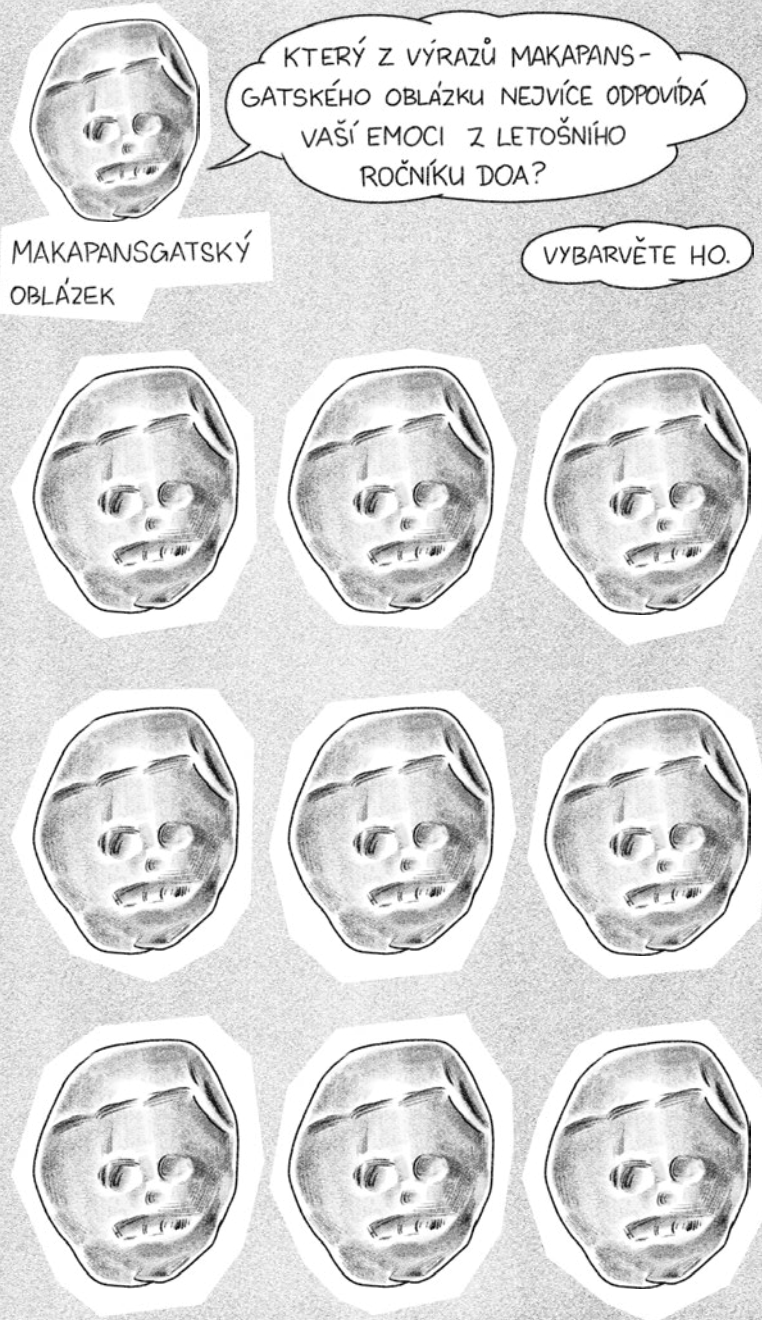
Naše galerie se nachází v měšťanském domě na nároží Kollárovy ulice a náměstí Republiky, přímo u vstupu do památkové rezervace. Dům sám o sobě architektonicky ani historicky nevyniká, ale interiér krásně navrhlo studio ORA. Prostor je menší, ale využíváme ho naplno – kromě výstavních prostor tu máme kavárnu, ateliér i sdílenou pracovnu.

Jaký program připravujete na podzim?

Na začátku října zahájí výstavu Karolína Rossí, absolventka AVU, kde studovala v ateliéru Vladimíra Kokolii. Studijně se dále rozvíjela na École nationale supérieure des Beaux-Arts v Aix-en-Provence. Ve své tvorbě se věnuje především malbě a akvarelové koláži s přesahem do prostorových instalací. Dlouhodobě se zabývá tématy života, jeho principy a formami, ale i tím, co je neviditelné a neuchopitelné – tím, co život přesahuje. Zajímá ji, jak okolní prostředí formuje naše vnímání a reakce na každodenní situace. Karolína je také letošní laureátkou Cený Jindřicha Chalupického.

A po Karolíně Rossí chystáte výstavu Adama Štecha.

Ano, jeho malby doplní sochy Tomáše Roubala. Adam propojuje modernistické výtvarné formy se svým osobitým vizuálním jazykem a vytváří tak dialog mezi minulostí a současností. V jeho tvorbě hraje roli princip polarity – propojuje zdánlivě nesourodá témata s výbornou malířskou technikou. Tomáš Roubal je grafik, kreslíř a sochař. Jeho kovové objekty balancují mezi figurací a abstrakcí a s ironií a hravostí komentují sociální a antropologická témata dneška. Vernisáž této výstavy proběhne 21. listopadu – rádi vás u nás přivítáme.

13. ČERVENEC 1925,
ARCHEOLOGICKÉ NALEZIŠTĚ
MEZI DOLNÍMI VĚSTONICEMI
A PAVLOVEM.

TAK KDE MÁTE
TU VĚSTONICKOU MUMII?

PŘELOMOVÝ NÁLEZ!
ARCHEOLOGICKÝ TÝM
KARLA ABSOLONA
OBJEVIL ZŘEJMĚ NEJSTARŠÍ
KERAMICKOU SOŠKU!

Ilustrace:

Kamila Brůčková 14–15, 16–17, 27, 42, 49, 53, 56, 97, 120, 125, 126–127

Marie Plotěná 83

Foto:

Kamil Till 2 (Ateliér Františka Maxery)

Martina Stránská 4, 50

Archiv Dany Chatrné 36–37

Pavel Kopřiva 100, 104–105, 108–109

Tomáš Chalupský 64, 72–73

pokud není uvedeno jinak, foto z archivu autora

DOA 2025

Dny otevřených ateliérů na jižní Moravě 2025

Vydal: Jihomoravský kraj – Krajský úřad, odbor kultury a památkové péče

Kurátorská koncepce, rozhovory: Jana Písaříková

Realizace, PR: Dita Friáková

Koncepce landartové stezky: Hynek Skoták

Jazyková korektura: Veronika Davidová

Grafický design: Studio Pixle

Tisk: Quatro print, a.s.

Náklad: 2000 ks

Brno 2025

Termíny DOA 2025

Jihomoravský kraj 27.–28. 9.

Kraj Vysočina 4.–5. 10.

Jihočeský kraj 10.–12. 10.

Dolní Rakousko 18.–19. 10.

jihomoravský kraj

